

Nr 31

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m., jämte i ämnet väckta motioner.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkten 29 (s. 55—67) föreslagit riksdagen att till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 95 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 22 april 1960 dagtecknad proposition, nr 153, angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m., vilken hänvisats till jordbruksutskottet, föreslagit riksdagen att

dels godkänna de i propositionen framlagda förslagen beträffande grunderna för en utjämning av priserna på vissa jordbruksreglerade varor, vilka inom livsmedelsindustrien användes vid tillverkningen av vissa i propositionen angivna produkter,

dels — med ändring härutinnan av vad som föreslagits i statsverkspropositionen år 1960 under nionde huvudtiteln, punkt 29 — till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 120 000 000 kronor,

dels medge Kungl. Maj:t att bemyndiga statens jordbruksnämnd att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i propositionen, ur förenämnda anslag utbetala bidrag till täckande av kostnaderna för prisutjämningsförfarandet,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som angivits i propositionen, vidtaga erforderliga regleringsåtgärder för att genomföra omförmälda förslag.

dels godkänna de i propositionen framlagda förslagen till lösning av vissa problem för jordbruket i samband med Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen,

dels godkänna vad i propositionen föreslagits beträffande regleringen av skörde-skador å 1960 års skörd,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av införseln av majsstärkelse samt lusern- och hömjöl i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i propositionen,

dels lämna utan erinran vad i propositionen anförts beträffande använd-

ningen av de medel, som influtit under regleringsåren 1956/57—1958/59 och som inflyter under regleringsåret 1960/61 genom upptagande av införselavgifter ävensom andra i samband med jordbruksregleringen influtna eller under nämnda regleringsår inflytande avgiftsmedel,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i regleringsförfattningarna på jordbrukets och fiskets områden i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i propositionen,

dels lämna utan erinran vad i övrigt anförts i propositionen.

I detta sammanhang har utskottet behandlat följande inom riksdagen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen

1) II: 18 av herrar *Hansson* i Skegrie och *Brandt* i Sätilla, i vilken motion hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder, förslagsvis genom statens jordbruksnämnd i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och på området verksamma jordbruksorganisationer, i syfte att skydda den jordbrukspolitiska målsättningen mot av s. k. fläskfabriker föranledd överskottsproduktion i enlighet med motionens syfte;

2) I: 48 av herrar *Sundin* och *Pålsson*, likalydande med II: 56 av herr *Larsson* i Norderön *m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte besluta uppdra åt Kungl. Maj:t att utvidga jordbruksnämndens bemyndigande att vid fastställandet av slaktdjursavgifternas storlek differentiera beloppen med hänsyn till de lokala betingelserna för produktionen till att gälla ej blott nötkreatur och hästar utan även svin;

3) I: 472 av herr *Bengtson m. fl.*, likalydande med II: 594 av herr *Hedlund m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om *dels* undersökningar rörande inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket i enlighet med vad i motionen anförts, *dels* — därest undersökningarna så motiverar — framläggande av förslag till sådana jämkningar i jordbrukets prissättningssystem, att den i jordbruksavtalet och riksdagens beslut åsyftade utfyllnaden av inkomstklyftan mellan industrien och jordbruket kan uppnås under sexårsperioden;

4) I: 478 av herr *Jonasson m. fl.*, likalydande med II: 605 av herr *Wahrendorff*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kopparbergs samt Västmanlands län må erhålla lämpligt belägna prisorter vid inlösen av brödspannmål samt att samtliga prisorter inom landet må erhålla lika högt inlösenpris i enlighet med vad i motionerna anförts;

5) I: 479 av herrar *Jonasson* och *Sundin*, likalydande med II: 590 av herr *Elmwall m. fl.*, i vilka motioner hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t i samråd med jordbruksnämnden och jordbrukets organisationer måtte vidtaga åtgärder i syfte att få till stånd en med hänsyn till produktionsstorlek och produktionsområden differentierad slaktdjursavgift på svin i enlighet med motionernas syfte;

6) I: 673 av herr *Hagberg m. fl.*, likalydande med II: 833 av herr *Kollberg m. fl.*, i vilka motioner hemställas, att riksdagen måtte vid behandlingen av propositionen nr 153 förorda att åtgärder omedelbart vidtages, så att en råvaruprisutjämning för malt- och läskedrycker kan genomföras snarast möjligt och helst från och med den 1 juli 1960 samt i skrivelse till Kungl. Maj:t göra anhållan härom;

7) I: 674 av herrar *Hagberg* och *Hedblom*, likalydande med II: 834 av herr *Kollberg m. fl.*, i vilka motioner hemställas att riksdagen ville vid behandlingen av propositionen nr 153 förorda, att åtgärder omedelbart vidtages så att en råvaruprisutjämning för bageri- och konditorinäringen i dess helhet kan genomföras snarast möjligt och helst från och med den 1 juli 1960 samt i skrivelse till Kungl. Maj:t göra anhållan härom.

Beträffande det närmare innehållet i förenämnda motioner får utskottet hänvisa till motionerna I: 18, II: 56, II: 594, I: 478, II: 590, II: 833 och II: 834.

Remissyttranden över vissa motioner

Över motionerna I: 478 och II: 605 har statens jordbruksnämnd avgivit infordrat utlåtande den 23 februari 1960. Vidare har jordbruksnämnden den 8 mars 1960, efter hörande av jordbrukets förhandlingsdelegation, yttrat sig över motionerna II: 18, I: 48 och II: 56 samt I: 479 och II: 590. I utlåtande den 9 maj 1960 har jordbruksnämnden även avgivit utlåtande över motionerna I: 472 och II: 594.

Statens jordbruksnämnd har i sitt den 23 februari 1960 dagtecknade yttrande över motionerna I: 478 och II: 605 anført bland annat följande.

I jordbruksutskottets utlåtande nr 29 till 1959 års riksdag uttalades bland annat, att utskottet utginge från att, därest utvecklingen av kvarnindustriens lokalisering och av handelsvägarna för brödsäd så skulle motivera, jordbruksnämnden komme att framlägga förslag till ändringar beträffande prisortssystemet. Kungl. Maj:t har i brev till nämnden den 28 maj 1959 i anslutning till riksdagens beslut angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område erinrat om vad utskottet anført i prisortsfrågan. Nämnden har i skrivelse den 8 januari 1960 till föreningen Svensk spannmåls-handel, som närmast svarar för inlösenförandet, meddelat att nämnden förväntar, att föreningen kommer att verkställa de utredningar rörande vilka förändringar i nu gällande prisortssystem som eventuellt kan anses önskvärda och att resultatet av dessa utredningar bör framläggas i så god tid, att frågan kan redovisas till 1960 års vårriksdag. Vissa utredningar, som med anledning därav igångsatts inom föreningen, väntas bli slutförda i början av mars 1960. Så snart resultatet av föreningens utredningar redovisas för jordbruksnämnden avser nämnden att anmäla ärendet hos Kungl. Maj:t.

Jordbruksnämnden anser sig emellertid redan nu kunna utgå från att de förändringar i prisortssystemet, som kan komma att föreslås som följd av utvecklingen i fråga om kvarnindustriens lokalisering och handelsvägarna för brödsäd, knappast kommer att gå i den riktning, som avses i motionerna

I: 478 och II: 605. Nämnden har tidigare på grundval bland annat av undersökningar inom föreningen Svensk spannmålshandel vid många tillfällen — senast i skrivelse den 10 februari 1959 till jordbruksutskottet — redovisat de synnerligen starka skäl, som talar *mot* införandet av ytterligare prisorter där fullt inlösenpris skall betalas.

I sitt den 8 mars 1960 dagtecknade utlåtande över motionerna II: 18, I: 48 och II: 56 samt I: 479 och II: 590 har *jordbruksnämnden* inledningsvis anmält, att jordbrukets förhandlingsdelegation med anledning av motionerna I: 48 och II: 56 till nämnden gjort följande uttalande.

Förhandlingsdelegationen delar den i motionen uttalade uppfattningen att formell möjlighet bör föreligga att — liksom beträffande nötkreatur och hästar — differentiera slaktdjursavgiften för svin med hänsyn till de lokala betingelserna för produktionen. Följaktligen tillstyrker delegationen, att jordbruksnämnden erhåller det i motionen begärda bemyndigandet.

Vidare har jordbrukets förhandlingsdelegation med anledning av motionerna II: 18 samt I: 479 och II: 590 till jordbruksnämnden gjort följande uttalande.

Förhandlingsdelegationen konstaterar, att utvecklingen inom fläskproduktionen och särskilt denna produktions struktur börjat bereda bekymmer. Årsleveranserna av gödsvin från olika kategorier av producenter har därför under sista året följts med största uppmärksamhet av såväl Förhandlingsdelegationen som Sveriges Slakteriförbund. Särskilt oroande har varit den utveckling under de senaste åren, som inneburit en ökning av sådan fläskproduktion, som ej är kombinerad med jordbruk, eller där de egna fodermedlen endast utgör en obetydlig del. Inom Sveriges Slakteriförbund har företagits vissa utredningar rörande storproduktionens nuvarande fördelning och aktuella utvecklingstendenser. Det är givetvis ganska lätt att få fram, hur stora årsleveranserna varit från slakteriföreningarnas olika medlemmar. Genom en dylik utredning erhålls dock knappast en bild av de s. k. fläskfabrikernas omfattning, om man därmed avser sådan storproduktion, som i huvudsak baseras på inköpt foder. Vid en bestämning av de s. k. fläskfabrikernas betydelse torde det också vara nödvändigt att ta hänsyn till att denna produktion i betydande omfattning baseras på inköpta smågrisar. Slakteriförbundet avser att fortsätta sin bearbetning av föreliggande material för belysning av storproduktion av fläsk. Förbundet har också hos Sveriges lantbruksförbund begärt en skyndsam utredning för ytterligare belysning av ifrågavarande problem. En dylik utredning torde också inom den närmaste framtiden komma till stånd och ta sikte på storproduktion även inom andra produktionsgrenar. Förhandlingsdelegationen förordar att resultatet av dessa utredningar avvaktas, innan speciella åtgärder vidtages från statsmakternas sida.

För egen del erinrar jordbruksnämnden vad beträffar möjligheten att differentiera slaktdjursavgifterna för svin mellan skilda landsdelar till en början om att 1959 års riksdag uttalat, att jordbruksnämnden borde pröva möjligheten att — utöver en vid tillfället tillämpad gruppindelning — ytterligare differentiera slaktdjursavgiften för *nötkreatur* med hänsyn till de lokala olikheterna i betingelserna för produktionen. Efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation före-

tog också jordbruksnämnden från och med den 1 december 1959 en sådan differentiering av slaktdjursavgifterna för nötkreatur, att avgifterna sänktes med varierande belopp för olika delar av Norrland (med undantag av Gästrikland). Ett önskemål från jordbrukets förhandlingsdelegation om att motsvarande avgiftsdifferentieringar skulle göras även för svin ansåg sig nämnden redan med hänsyn till riksdagens nyssnämnda uttalande däremot icke kunna tillmötesgå. Från och med den 15 februari 1960 har slaktdjursavgifterna för andra djurslag än svin generellt sänkts i hela landet till ungefär hälften av förut utgående belopp. De avgifter som för närvarande uttages i olika delar av landet framgår av följande tabell.

Djurslag	Göta- land, Svea- land och Gäst- rik- land Kr	Hälsingland, Medelpad och Ångerman- land, utom det område, som omfattas av Ångerman- lands norra domsaga även- som Jämtlands län Kr	Väster- bottens län och det om- råde, som om- fattas av Ång- erman- lands norra dom- saga Kr	Norr- bot- tens län Kr
Storboskap				
Hel kropp, vägande 200 kg eller mer	10:—	8:—	6:—	4:—
vågande mindre än 200 kg men minst 150 kg	7:—	6:—	3:—	2:—
vågande mindre än 150 kg	5:—	4:—	3:—	2:—
Kalv				
Hel kropp, vägande 30 kg eller mer	4:—	3:—	2:—	—
vågande mindre än 30 kg	—	—	—	—
Häst				
Hel kropp, oavsett vikten	10:—	8:—	6:—	4:—
Svin				
Hel kropp, vägande 30 kg eller mer	25:—	25:—	25:—	25:—

Förutom de skillnader i de allmänna produktionsbetingelserna — foderfördyring till följd av högre frakter m. m. — som föreligger mellan olika delar av norra Sverige i jämförelse med landet i övrigt, är det enligt jordbruksnämnden en speciell omständighet som motiverar, att slaktdjursavgifterna för nötkreatur och häst uttages med lägre belopp i Norrland. Djuren från raser, som är allmänna i Norrland, ger i genomsnitt lägre slaktvikter än djuren i mellersta och södra Sverige. Så länge som slaktdjursavgifter uttages per djur i stället för per kilogram slaktvikt, vilket senare givetvis vore att föredraga ur rättvisesynpunkt men ej går att tillämpa på grund av administrativa svårigheter, framstår det enligt nämnden som rimligt, att avgifterna i Norrland uttages med något lägre belopp än i landet i övrigt. Denna synpunkt torde däremot ej kunna anläggas i fråga om svin, där djurmaterialet i de norra delarna är detsamma som i det övriga landet. Här-

till kommer vissa svårigheter av teknisk natur vid en sådan differentiering. Här om anför jordbruksnämnden följande.

Gällande köttbesiktningslag föreskriver, att köttvaror icke får säljas utan att först ha undergått besikning. För offentliga slakthus och kontrollslakterier gäller, att varan skall besiktigas i samband med slakten. För slakt, som sker på andra slaktplatser, sker besikning vid särskilda besiktningsbyråer. Det är icke föreskrivet, att besikning måste ske i närheten av den ort, där slakten utförts. Sålunda kan t. ex. djur slaktade i Västergötland men avsedda att försäljas i övre Norrland transporteras i obesiktigt skick för att före försäljningen undergå besikning på konsumtionsorten. Det nu refererade förhållandet öppnar möjligheter till utnyttjande av en eventuell nedsättning av slaktdjursavgifterna inom vissa områden, så att denna nedsättning kan utgå även på varor producerade utanför området. Detta torde icke ha åsyftats av motionärerna. Möjligheter till missbruk föreligger givetvis redan nu med den differentiering av slaktdjursavgifterna, som föreligger beträffande nötkreatur och häst. Avgiftsskillnaderna blir dock här, om de utslås per kilogram kött, av relativt ringa betydelse. Någon trafik av det antydda slaget har icke heller hittills kunnat konstateras.

I fråga om en differentiering av slaktdjursavgiften för svin på sådant sätt, att s.k. fläskfabriker drabbas hårdare än andra producenter, anför jordbruksnämnden, att ett flertal åtgärder till motverkande av överproduktion av fläsk inom landet under den senaste tiden vidtagits.

Den 6 juli 1959 höjdes sålunda slaktdjursavgiften för svin från 15 till nuvarande 25 kronor per hel kropp. Höjningen gav så mycket större effekt som den inte — såsom fallet var med avgiftshöjningarna under tre-årsperioden 1956/57—1958/59 — åtföljdes av en motsvarande höjning av den vid import utgående kompensationsavgiften. Åtgärden innebar således en reell sänkning av det ekonomiska utbytet vid fläskproduktion med cirka 14 öre per kilogram. Från och med den 1 november 1959 fördyrades vidare de för fläskproduktionen mest aktuella fodermedlen genom en höjning av införselavgifterna så långt som det med hänsyn till prissättningen på brödsäd ansågs tillrädligt. Vid de i samband med 3-procentsregelns utlösning i mitten av december förra året företagna sänkningarna av införselavgifterna gjordes slutligen en av de största sänkningarna just för fläsk, vars gränsskydd reducerades med 45 öre per kilogram.

I denna fråga i övrigt hänvisar jordbruksnämnden till följande speciella marknadsredogörelse.

Fläskproduktionens storlek ävensom exportöverskotten under de tre senaste åren framgår av följande tabell.

	Marknadsförd slakt (inkl. lev. export)		Export
	antal	kvant., ton	
1956/57	2 497 000	180 200	11 100
1957/58	3 032 000	202 500	32 900
1958/59	3 077 000	212 500	46 300

För regleringsåret 1959/60 har kalkylsakkunniga vid omräkningen av jordbrukskalkylen hösten 1959 i huvudsak på grundval av då föreliggande uppgifter beträffande suggbetäckningarna upptagit en produktion av 3 500 000 svin, vilket motsvarar 238 000 ton fläsk. Härav utgör den marknadsförda

andelen cirka 3,3 milj. svin eller cirka 221 000 ton fläsk. Den sålunda förväntade produktionen beräknades under förutsättning av oförändrad konsumtion komma att för det närmaste året överstiga det inhemska konsumtionsbehovet med mer än 50 000 ton. Överskottet väntas dock bli något mindre genom att som stödåtgärd för smågrispriset från och med den 28 december 1959 slakt av smågrisar utföres med bidrag av regleringsmedel. Hittills omfattar slakten nära 100 000 smågrisar och vissa omständigheter tyder på att den kan nå upp till 150 000 djur. Detta skulle betyda att cirka 7 500 ton fläsk kommer att undandragas marknaden. Även om produktionsöverskottet härigenom reduceras, blir det likväl av en sådan storleksordning, att det kan förorsaka betydande avsättningssvårigheter. Under år 1958/59 kunde hela det då föreliggande överskottet eller 46 000 ton avsättas på tillgängliga exportmarknader. En mycket stor del av exportleveranserna har emellertid varit av speciell karaktär och omfattat export bland annat till öststaterna. Denna export bedömes i huvudsak vara av engångskaraktär.

Under den hittills gångna delen av regleringsåret har exporten uppgått till cirka 21 000 ton fläsk. Avsättningsmöjligheterna på utlandsmarknaderna har emellertid under senare tid starkt försämrats. Utöver vissa försäljningar för senare leverans, omfattande cirka 3 000 ton, beräknas exporten, såvitt nu kan bedömas, under resten av regleringsåret komma att begränsas till de reguljära marknaderna, Västtyskland och Storbritannien. Enligt gällande handelsavtal skall Västtyskland mottaga cirka 500 ton fläsk i månaden i form av levande svin och till Storbritannien beräknas exporten komma att uppgå till cirka 1 000 ton bacon i månaden. Såvida icke någon förbättring i exportläget uppkommer under den återstående delen av regleringsåret, begränsas exportmöjligheterna således till sammanlagt något över 30 000 ton för hela regleringsåret.

De försämrade avsättningsmöjligheterna innebär att relativt stora kvantiteter fläsk under den kommande våren och sommaren måste lagras i fryshus. En del av detta lager torde dock komma att behövas för att fylla ut den löpande produktionen under sista kvartalet i år, vilken enligt föreliggande betäckningsstatistik kommer att bli avsevärt lägre än samma tid föregående år.

Vidare framhåller jordbruksnämnden, att ytterligare en faktor, som åtminstone temporärt måste verka hämmande på intresset för fläskproduktion, är den senaste tidens fallande världsmarknadspriser, vilka medfört, att det inhemska fläskpriset den 22 februari 1960 underskred nedre prisgränsen. Nämnden har ansett sig kunna konstatera, att intresset för fläskproduktion för närvarande är i avtagande. Sålunda understiger t. ex. suggbetäckningarna för de tre senast kända månaderna motsvarande siffra ett år tidigare med över 16 procent.

Beträffande frågan om en mot s. k. fläskfabriker speciellt riktad differentiering av slaktdjursavgifterna ställer sig jordbruksnämnden av många skäl tveksam. Till belysning av frågan om svinbeståndet utanför jordbruket lämnar nämnden följande redogörelse.

En uppfattning om svinbeståndet utanför jordbruket kan erhållas med hjälp av svinräkningen den 13 april 1959, som inom statistiska centralbyrån blivit föremål för en specialbearbetning. Räkningen, som omfattade Svealand och Götaland samt Gästrikland, utfördes på sedvanligt sätt genom stickprov men är fullständig beträffande stora besättningar (mer än 500 svin) såväl inom som utom jordbruket. Till de stora svinbesättningarna vid an-

nan fastighet än jordbruk har även förts sådana, som visserligen förekommit vid jordbruksfastigheter men där bedrivits såsom särskild rörelse skild från jordbruket. Svinbeståndet fördelade sig i april 1959 i de nu angivna områdena på följande sätt.

	Antal svin 1000 st.	%
Jordbruk med mer än 2 ha åker	2 070	97,7
Jordbruk med mindre än 2 ha åker	17	0,8
Annan fastighet med mindre än 500 svin	15	0,7
Annan fastighet med mer än 500 svin	17	0,8

Som framgår av tablan kan svinbeståndet utanför jordbruket beräknas till cirka 1,5 procent av det totala svinbeståndet eller cirka 32 000 svin.

Med ledning av uppgifter från husdjursräkningen i juni 1959 samt särskilt införskaffade uppgifter rörande större svingårdar i Norrland är det möjligt att få en uppfattning om svinbeståndet i de delar av riket, som ej inbegripits i aprilräkningen 1959. Svinbeståndet i Norrland med undantag av Gästrikland kan sålunda beräknas till cirka 85 000 svin, varav cirka 3 000 är att hänföra till annan fastighet än jordbruksfastighet. Landets totala svinbestånd utanför jordbruket kan därför beräknas till cirka 35 000 svin. Under den förutsättningen att besättningarna utanför jordbruket icke själva bedriver smågrisproduktion utan inköper smågrisar för gödning, vilket torde vara regel, kan man räkna med att de förnyar sitt svinbestånd i genomsnitt 2,5 gånger per år. Antalet slaktsvin, som levereras från besättningar utanför jordbruket kan således beräknas till cirka 88 000 djur. I denna siffra ingår dock cirka 7 500 svin vid svinkontrollstationer. Undantages dessa, kan årsproduktionen anges till cirka 5 500 ton fläsk. Borträknas den del av denna produktion, som ägt rum inom jordbruket, d. v. s. smågrisuppfödningen, minskas produktionssiffran till cirka 4 200 ton.

I anslutning härtill framhåller jordbruksnämnden, att de verkställda undersökningarna ger vid handen, att den avgjort största delen av fläskproduktionen sker inom jordbruket. Med hänsyn bland annat härtill synes en åtgärd av i motionerna åsyftat slag i första hand komma att rikta sig mot de jordbrukare, som strävar efter att driva produktionen rationellt. En sådan åtgärd kan jordbruksnämnden icke förorda. Vidare förutsätter det nu tillämpade systemet för jordbrukets prissättning, att produktpriset är detsamma för produktionsenheter av olika storlek.

Även ur rent administrativa synpunkter skulle enligt jordbruksnämndens mening ett genomförande av den föreslagna differentieringen skapa svårlösta problem. Systemet skulle kräva en registrering av varje fläskproducent i landet och hans leveranser av slaktsvin. Detta är genomförbart endast beträffande leverantörer till ett kontrollslakteri, medan registreringen av producenter av svin, som slaktas vid offentligt slakthus eller som slaktas av enskild och besiktigas vid köttbesiktningsbyrå, möter mycket stora problem och skulle kräva en otymplig administrativ apparat. På besiktningsstället har man nämligen normalt inte kontakt med producenten utan med uppköparen/slaktaren, och dessutom kan en producent sälja till uppköpare, som trafikerar flera köttbesiktningsbyråer. Att under sådana förhållanden genomföra en tillfredsställande kontroll av varje enskild producents årspro-

duktion torde enligt nämndens uppfattning i praktiken bli nära nog ogörligt.

Beträffande det kanadensiska systemet för prisdifferentiering, till vilket motionärerna refererat, erinrar jordbruksnämnden, att detta tillkommit för att motverka följderna av en garanterad prissättning på fläsk. Garantipriset i Kanada är bestämt till minst 80 procent av genomsnittet för de senaste tio åren. Detta har av vissa skäl lett till en för hög lönsamhet, och Kanada brottas med en överskottsproduktion, som man har svårt att vinna avsättning för. I detta läge har man tvingats att tillgripa ett system för att begränsa garantipriset till ett bestämt antal svin från varje producent, nämligen 100 stycken. Systemet kan, framhåller nämnden, såsom av det föregående torde framgå, icke anses tillämpligt i Sverige.

I sitt den 9 maj 1960 dagtecknade utlåtande över motionerna I: 472 och II: 594 har *jordbruksnämnden* först anfört, att jordbrukets förhandlingsdelegation i fråga om de i motionerna berörda garantierna för jordbruket vid vidgad frihandel i Europa bland annat hänvisat till propositionerna 1959: 147 samt 1960: 25 och därvid gjort följande uttalande.

De garantier, som i prop. nr 147/1959 och efterföljande riksdagsbeslut gavs jordbruket i fråga om följderna av Sveriges anslutning till ett europeiskt frihandelsområde, har från statsmakternas sida på ett otvetydigt sätt förklarats innebära ett accepterande av vad som på denna punkt överenskomms mellan förhandlingsdelegationen och jordbruksnämnden. Senast har detta skett i prop. nr 25/1960 om godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av europeiska frihandelssammanslutningen. Delegationen har inte anledning ifrågasätta statsmakternas avsikt att infria de förpliktelser, som där kommit i klart uttryck.

Jordbruksnämnden erinrar i detta sammanhang om verkningarna av att vissa jordbruksreglerade varor efter Sveriges anslutning till EFTA-konventionen skall behandlas som industrivaror och anför följande.

I motionerna I: 511 och II: 635 hemställde motionärerna under hänvisning till det inkomstbortfall, som kan uppstå, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga statens jordbruksnämnd att efter förhandlingar med jordbrukets förhandlingsdelegation framlägga förslag till sådana åtgärder, att syftet med sex-årsuppgörelsen med jordbruksorganisationerna förverkligas. I anledning härav hänvisade utrikesutskottet (utlåtande nr 2) till att i propositionen 1960: 25 förhandlingar förutsatts komma till stånd med jordbruksorganisationerna angående det inkomstbortfall, som av olika anledningar uppkommer. Utskottet förutsatte att i den mån EFTA-avtalet komme att förorsaka inkomstbortfall för jordbruket, de i motionerna angivna synpunkterna bleve beaktade. Efter förslag av jordbruksnämnden, som i ärendet samrått med förhandlingsdelegationen har Kungl. Maj:t härefter den 22 april framlagt proposition (nr 153) med bland annat förslag till regleringsåtgärder på jordbrukets område i anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen.

I anledning av att i motionerna beträffande kostnadsutvecklingen bland annat pekats på den kostnadsökande verkan, som den från årsskiftet införda allmänna varuskatten bör ha medfört inom jordbruket, anför jordbruksnämnden, att jordbruket erhållit kompensation för dessa kostnadsökningar

i och med 3-procentregelns utlösning i mars i år. Av det genomsnittliga indexutslaget för december 1959—februari 1960 med cirka 7,7 enheter (jämfört med september—november 1959) berodde cirka 5,1 enheter av sjunkande priser på världsmarknaden och cirka 2,6 enheter av stigande kostnader i jordbruket. Dessa stegringar var till stor del förorsakade av varuskatten.

Vad i övrigt angår beräkningarna av inkomst- och kostnadsutvecklingen i jordbruket anser jordbruksnämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation, anför nämnden, att en bedömning av huruvida de beräkningar var riktiga, som vid förhandlingarna på våren 1959 låg till grund för bland annat uppskattningen av rationaliseringsvinstens storlek under sexårsperioden, kan ske först sedan ytterligare någon tid förflutit av regleringsperioden. Något nytt material utöver det, som förelåg för ett år sedan har ännu inte framkommit. Det är därför enligt nämndens och delegationens uppfattning för tidigt att nu uttala sig om, huruvida rationaliseringen kommer att fortgå i den takt, som varit utgångspunkt i avtalet. I detta har vidare förutsatts, att inkomstutvecklingen skall fortlöpande följas på grundval av bland annat den jordbruksekonomiska undersökningen. Något särskilt riksdagsbeslut i denna fråga erfordras sålunda inte.

Om det senare skulle visa sig, att de i motionerna aktualiserade problemen påkallar åtgärder, torde enligt jordbruksnämnden överläggningar i sedvanlig ordning kunna tas upp mellan nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation. Därvid får, anser nämnden, prövas vad som inom avtalets ram kan åstadkommas för att komma till rätta med problemen.

I årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln, punkten 29, s. 55—65, har under rubriken *Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område* lämnats redogörelse för dels av statens jordbruksnämnd gjorda framställningar om anvisning för budgetåret 1960/61 av medel under reservationsanslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, om reglering av skördeskador å 1960 års skörd samt om användningen m. m. av införselavgifter och andra avgifter på jordbruksregleringens område under regleringsåret 1960/61, dels av statistiska centralbyrån gjord framställning om medel till täckande av kostnaderna för skördeuppskattningar enligt provytemetod.

I propositionen 1960: 153 har å s. 4—21 lämnats redogörelse för ett av jordbruksnämnden framlagt *förslag till lösning av vissa problem för livsmedelsindustrien till följd av Sveriges anslutning till Europeiska frihandelsammanslutningen*. Å s. 21—22 redovisas yttrande av kommerskollegium över förslaget, m. m. Av jordbruksnämnden framlagda *förslag i vissa frågor rörande den fortsatta jordbruksregleringen, m. m.*, redovisas å s. 23—37 i propositionen. Å s. 37—39 har redogjorts för en av jordbruksnämnden upprättad promemoria om *anpassning av regleringsförfattningarna på jordbrukets och fiskets områden till ny tulltaxeförordning*. Vidare återges å s. 40—45 en framställning av jordbruksnämnden om *överförande av vissa varor till jordbruksregleringen jämte yttranden häröver*. Slutligen behandlas å s. 45—

46 i propositionen en framställning av veterinärstyrelsen om *anslag till kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde, m. m.*

Utskottet tillåter sig hänvisa till propositionernas förenämnda redogörelser.

Departementschefen

Efter förenämnda redogörelser i *statsverkspropositionen 1960* under nionde huvudtiteln, punkten 29, har departementschefen anfört följande.

»Medelsbehovet för allmänt mjölkpristillägg under regleringsåret 1960/61 har av statens jordbruksnämnd beräknats till 94 miljoner kronor eller till ett 2 miljoner kronor lägre belopp än för innevarande budgetår. Mot nämndens beräkning har jag intet att erinra.

För fortsatt stöd åt lin- och hamphanteringen har jordbruksnämnden beräknat ett jämfört med innevarande budgetår oförändrat medelsbehov av i runt tal 1 750 000 kronor. Nämnden har därvid utgått från i förhållande till innevarande regleringsår oförändrade pristillägg av 79 respektive 94,5 öre per kilogram stödberättigad lin- och hampfiber samt från samma stödberättigade kvantiteter som tidigare eller 1 325 ton spinnbar linfiber och 720 ton spinnbar hampfiber. Bidragskostnaderna har för lin beräknats till 1 046 750 kronor, vartill kommer liksom för innevarande budgetår 19 000 kronor för odlingsförsök m. m., samt för hampa till 680 400 kronor. Emellertid skall jordbruksnämnden före den 1 februari 1960 till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för Hallands läns linodlareförenings ekonomiska ställning och föreningens möjligheter till fortsatt verksamhet ävensom, efter samråd med arbetsmarknadsstyrelsen i vad på styrelsen ankommer, med de förslag som därav må föranledas. Bland annat med hänsyn härtill finner jag mig inte nu böra taga ställning till utformningen av det fortsatta stödet åt lin- och hamphanteringen. Till denna fråga torde jag få återkomma i ett senare sammanhang. Till detta stöd synes emellertid nu för nästa budgetår böra beräknas samma belopp som för innevarande budgetår eller 1 750 000 kronor.

Till fraktbidrag för fodersändningar till Västerbottens och Norrbottens län torde för nästa regleringsår medel inte böra äskas under förevarande anslag. Ett mot de under senare år utbetalade fraktbidragen svarande belopp har upptagits under det i det föregående beräknade anslaget Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. Under sistnämnda anslag har jag anmält min avsikt att senare föreslå Kungl. Maj:t att för riksdagen framlägga särskild proposition i ämnet, i vilken frågan om användningen av nyssnämnda medel torde få upptagas till behandling.

Till täckande av diverse kostnader i samband med jordbruksprisregleringen under regleringsåret 1960/61 bör, såsom jordbruksnämnden föreslagit, medel anvisas för samma ändamål som för innevarande regleringsår. Mot nämndens förslag till medelsanvisning till fortsatt stöd åt ullproduk-

tionen, till ersättning till Svenska mejeriernas riksförening för handhavandet av vissa med regleringen av mjölk och mejeriprodukter sammanhängande uppgifter samt till oförutsedda utgifter att disponeras efter beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall har jag intet att erinra. För sagda ändamål torde sålunda böra beräknas ett belopp av respektive förslagsvis 350 000 kronor, högst 250 000 kronor och 500 000 kronor. Ej heller mot statistiska centralbyråns beräkning av medels- och anslagsbehovet under budgetåret 1960/61 för skördeuppskattningar enligt provytemetod har jag något att erinra. Kostnaderna för undersökningarna torde emellertid från och med nästa budgetår helt böra täckas genom anvisning från förevarande anslag. Under posten till diverse kostnader bör sålunda för skördeuppskattningarna enligt provytemetod beräknas ett belopp av förslagsvis 2 310 000 kronor. I anslutning härtill bör den 30 juni 1960 kvarstående reservation på det under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod överföras till förevarande anslag och ställas till centralbyråns förfogande för täckande av kostnaderna för ifrågakvarande undersökningar under budgetåret 1960/61.

Till diverse kostnader i samband med jordbruksregleringen behöver sålunda enligt mina förslag för regleringsåret 1960/61 beräknas ett sammanlagt belopp av 3 410 000 kronor.

Vid bifall till vad jag sålunda förordat, uppgår det sammanlagda medelsbehovet till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under regleringsåret 1960/61 till 99 160 000 kronor. Som framgår av det föregående har jordbruksnämnden beräknat, att vid utgången av innevarande regleringsår skall uppstå en nettobesparing på de under anslaget tidigare anvisade medlen av 3 850 000 kronor. Denna behållning bör enligt min mening tagas i anspråk för att täcka medelsbehovet för de prisreglerande åtgärderna under regleringsåret 1960/61. Ifrågakvarande anslag bör sålunda för budgetåret 1960/61 uppföras med avrundat 95 000 000 kronor.

Till frågan om den närmare beräkningen samt användningen av de medel, som influtit eller under innevarande och nästkommande regleringsår inflyter genom upptagande av införselavgifter på jordbrukets område, ävensom till frågan om användningen under nästa regleringsår av de medel, som inflyter genom upptagande av interna regleringsavgifter på jordbrukets område, torde jag få återkomma i senare sammanhang. Likaså torde jag beträffande spørsmålet om statligt stöd för förluster genom skördeskador på 1960 års skörd få återkomma i ett senare sammanhang.»

I propositionen 1960:153 angående vissa åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område, m. m., har departementschefen — efter förenämnda redogörelser för olika framställningar m. m. — anfört följande.

»Enligt konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA-konventionen) tillåtes medlemsstaterna i stort sett bibehålla sina nationella regleringar på jordbruksområdet. Detta innebär

bland annat, att föreliggande olikheter mellan medlemsstaterna i prisnivåerna på jordbruksråvaror tills vidare kan beräknas bli bestående, samtidigt som för industrivarorna tullskyddet successivt kommer att avvecklas. Med hänsyn härtill har den beslutade gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror blivit av väsentlig betydelse för såväl jordbruket som livsmedelsindustrien.

Den svenska jordbruksregleringen påverkas direkt av den i EFTA-konventionen gjorda gränsdragningen därigenom att vissa nu jordbruksreglerade varor skall behandlas som industrivaror. Detta innebär, att gällande införelavgifter vid import från övriga medlemsstater successivt måste avvecklas.

De svenska livsmedelsindustrier, som använder jordbruksreglerade produkter som råvara, får som följd av den svenska jordbruksregleringen för dessa råvaror erlægga högre priser än eljest skulle vara fallet. För närvarande utjämnas denna belastning för berörda industrier i stort sett genom att de avgifter, som uttages inom jordbruksregleringen, beaktats, då tullsatserna för färdigvarorna fastställts. I de fall dessa färdigvaror enligt EFTA-konventionen förts till industrisektorn — vilket medför en successiv avveckling av de för dessa varor nu utgående tullarna — kan sålunda betydande svårigheter i konkurrenshänseende uppkomma för berörda industrier. En ökad import av dylika industriellt bearbetade livsmedelsprodukter minskar även jordbrukets möjligheter att på hemmamarknaden få avsättning för berörda råvaror. Från såväl industrien som jordbruket har därför krav framställts om att de berörda livsmedelsindustrierna i en eller annan form skall få tillgång till de jordbruksreglerade råvarorna till världsmarknadspriser.

I propositionen 1960: 25 angående godkännande av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen anförde föredragande departementschefen bland annat, att man från myndigheternas sida var medveten om de problem, som det nya läget skapat, och förklarar sig beredd att närmare överväga, vilka lösningar som borde tillgripas. Överläggningar i ämnet pågick redan då mellan statens jordbruksnämnd och företrädare för industrierna. I den mån ett inkomstbortfall skulle uppstå för jordbruket till följd av de direkta verkningarna på jordbruksregleringen eller av de åtgärder, som kunde bli aktuella för en lösning av livsmedelsindustriens problem, skulle förhandlingar få upptagas med jordbrukets förhandlingsdelegation. Samtliga hithörande problem borde därefter i särskild ordning redovisas för riksdagen.

Riksdagen har vid behandlingen av propositionen 1960: 25 understrukt det föreliggande problemets betydelse och ansett det önskvärt, att resultatet av nyssnämnda överläggningar, innan årets riksdag avslutats, skulle underställas densamma (UU 1960: 2; rskr. 140).

Som framgår av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden, sedan överläggningarna i ämnet med såväl företrädare för de berörda livsmedelsindustrierna som jordbrukets förhandlingsdelegation nu avslutats, i särskilda skrivelser redovisat resultatet av desamma och framlagt förslag till vissa lösningar.

Vad först gäller de problem, som i anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen uppkommer för livsmedelsindustrien, utgör det av jordbruksnämnden utarbetade förslaget en provisorisk lösning av de närmast aktuella problemen.

Sammanfattningsvis innebär jordbruksnämndens förslag, att choklad- och konfektyr- samt wafers- och biscuitsindustrierna ävensom de industrier, som framställer färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver, från och med den 1 juli 1960 — d. v. s. det datum då den första tullsänkningen enligt EFTA-konventionen skall äga rum — skall få tillgång till de väsentligaste jordbruksråvarorna till världsmarknadspris. Tekniskt sett föreslås detta i fråga om choklad, konfektyrer, wafers och biscuits ske genom ett utjämningsförfarande, som i kontrollhänseende an knytes till kontrollstyrelsens nuvarande varubeskattningssystem. Bland annat för att undvika en inte önskvärd snedvridning av konsumtionen föreslås, att de med utjämningsförfarandet förenade kostnaderna skall finansieras genom en viktskatt av 50 öre per kilogram, vilken i fråga om choklad och konfektyrer skall tillkomma utöver den nuvarande skatten av 65 procent på beskattningsvärdet. I fråga om senap, såser, soppor och fiskkonserver avses att kostnaderna skall täckas av de till jordbruksnämnden inflytande regleringsavgifterna å fettvaror.

I samband med att utjämningsförfarandet införes, avses enligt förslaget nuvarande tullar å berörda varor utom fiskkonserver skola sänkas från 20 procent (i några fall från 15 procent) till 10 procent. I förhållande till de i frihandelssammanslutningen ingående länderna skall den 10-procentiga tullen, vilken är att betrakta som manufaktureringsskydd, den 1 juli 1960 sänkas med 20 procent till 8 procent.

Som framgått av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden inte ansett sig redan nu böra föreslå ett utjämningsförfarande för läskedrycks- och bryggeriindustrien samt bageri- och konditorinäringen.

Jordbruksnämndens förslag till provisorisk lösning av föreliggande problem synes enligt min mening i sin allmänna uppläggning kunna godtagas. De föreslagna åtgärderna torde sålunda utan tvekan vara av stor betydelse för avsättningen av det svenska jordbrukets produkter. Vidare är åtgärderna utformade i avsikt att ge de berörda industrierna tillgång till råvaror till världsmarknadspriser utan att därför ändra det manufaktureringsskydd, som enligt EFTA-konventionen under varje period får förefinnas. Systemet innebär enbart en av jordbruksregleringen betingad anpassning till det nya läge, som uppstår efter Sveriges anslutning till nämnda konvention.

Då jag sålunda anser jordbruksnämndens förslag i sin allmänna uppläggning böra godtagas, vill jag ävenledes i likhet med nämnden och kommerskollegium understryka, att såväl denna uppläggning som de i det följande förordade detaljåtgärderna har karaktären av ett provisorium. Enligt min mening förefaller detta lämpligt, då det är önskvärt att vinna erfarenheter av de föreslagna åtgärdernas verkningar och med hänsyn till det ovissa läget i olika internationella hänseenden. Jag vill därvid särskilt fram-

hålla värdet av en viss rörelsefrihet, dels vid förhandlingarna inom frihandelsammanslutningen om gemensamma lösningar av hithörande problem, dels vid eventuella förhandlingar om bildande av en sådan större väst-europeisk marknad, som man från svensk sida eftersträvar.

Min anslutning till jordbruksnämndens allmänna uppläggning till lösning av livsmedelsindustriens förevarande problem innebär vidare, att jag funnit mig böra förorda en prisutjämning, som bygger på principen om partiell industriell lågprislinje. En dylik linje medför, såvitt jag kunnat finna, de minst ingripande omläggningarna av nu tillämpade regleringar, vilket synes vara av särskild betydelse med hänsyn till att endast en provisorisk lösning åsyftas. Uppläggningsen möjliggör vidare, att åtgärderna i viss utsträckning kan genomföras i anslutning till ett redan existerande beskattningsförfarande. Den medför dessutom — såsom förut nämnts — att en inte önskvärd snedvridning av konsumtionen kan undvikas.

I fråga om prisutjämnings omfattning har jag i likhet med jordbruksnämnden funnit övervägande skäl tala för att utjämningsen — med undantag för fiskkonserver — redan från början lämnas i full utsträckning. I anslutning härtill bör tullskyddet — även gentemot länder utanför frihandelsammanslutningen — till den del detta motsvarar en av jordbruksregleringen förorsakad råvarufördyring borttagas. För detta tillvägagångssätt talar enligt min mening bland annat det självklara ekonomiska intresset hos de berörda industrierna att på en gång få en lösning av problemet med jordbruksråvarorna. Vidare förefaller en omedelbar prisutjämning i full utsträckning rent tekniskt sett vara mera tilltalande än en i takt med tullsänkningarna inom frihandelsammanslutningen successivt stigande utjämningsen med åtföljande administrativa svårigheter.

Frågan om vilka industribranscher som redan från och med den 1 juli 1960 skall bli delaktiga av en prisutjämning har av jordbruksnämnden bedömts från fall till fall. Förfarandet synes lämpligt mot bakgrund av svårigheterna att på nuvarande stadium bedöma EFTA-konventionens verkningar på vissa av ifrågakvarande varuområden. Särskilt gäller detta bageri- och konditorivaror. Gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror på detta varuområde låter sig nämligen ännu inte överblickas. I likhet med jordbruksnämnden anser jag mig därför inte nu böra föreslå några prisutjämningsåtgärder för bageri- och konditorivaror i allmänhet. Frågan om hur ett godtagbart utjämningsförfarande på detta område skall utformas synes därför böra anstå, tills gränsdragningsfrågan definitivt lösts och viss tids erfarenhet vunnits beträffande verkningarna för bageri- och konditorinäringen av de tullsänkningar, som kommer att ske.

Inte heller i fråga om läskedrycker och maltdrycker har jordbruksnämnden funnit tillräckliga skäl föreligga att redan från och med den 1 juli 1960 genomföra en prisutjämning. Nämnden har därvid beträffande läskedrycker hänvisat till att nuvarande tull från svensk sida hos frihandelsammanslutningen anmälts som finanstull och därför inte behöver avveck-

las samt att således nuvarande konkurrensförhållanden inte kommer att ändras. I fråga om maldrycker har nämnden anfört, att nuvarande tull delvis anmälts som finanstill samt att råvarufördyringen till följd av jordbruksregleringen blir förhållandevis obetydlig.

Även i fråga om läskedrycker och maldrycker finner jag mig böra godtaga jordbruksnämndens förslag att låta frågan om prisutjämning anstå. Jag vill emellertid understryka, att det bör ankomma på nämnden att på dessa områden — liksom på bageri- och konditorinäringens område — noggrant följa utvecklingen, sedan EFTA-konventionen trätt i kraft, och att, när viss tids erfarenhet av konventionens verkningar vunnits, föreslå de åtgärder, som finnes påkallade och möjliga att genomföra.

I fråga om chokladvaror och sockerkonfektyrer, wafers och biscuits samt färdiglagad senap, såser och konserverade soppor har jordbruksnämnden funnit, att behovet av en råvaruprisutjämning inträder redan från och med EFTA-konventionens ikraftträdande den 1 juli 1960. För dessa produkter föreligger inga nämnvärda gränsdragningsproblem, om man undantager biscuits, till vilka enligt nämndens tolkning emellertid förutom rena kax hänförts pepparkakor och vissa slag av torra småbröd.

Om inte några åtgärder vidtages för att nedbringa kostnaderna för de jordbruksreglerade råvarorna för tillverkning av nämnda produkter, kan man otvivelaktigt befara en allvarlig försämring av berörda industriernas konkurrensläge. Som en följd härav skulle stora risker uppstå för en försämrade avsättning till de berörda industrierna av det svenska jordbrukets produkter. Med hänsyn härtill finner jag mig böra föreslå, att för ifrågavarande produkter redan från och med den 1 juli 1960 genomföres en prisutjämning enligt förut förordade riktlinjer.

Vad gäller fiskkonserver ansluter jag mig till jordbruksnämndens förslag att från nyssnämnda tidpunkt nämnden bemyndigas att företaga en prisutjämning även för andra i konserverna ingående jordbruksreglerade varor än olja, för vilken utjämning redan sker — d. v. s. närmast för socker och mjölk — och att denna prisutjämning får ske i den omfattning, som med hänsyn till omständigheterna kan finnas lämplig.

Sett utifrån syftet med den förordade prisutjämningsen skulle det tekniska systemet kunna utformas så, att råvarorna av leverantörerna tillhandahållas de berörda industrierna till världsmarknadspris. Skillnaden mellan det inhemska priset och världsmarknadspriset skulle därvid ersättas leverantörerna ur de interna regleringsmedel, som finnes tillgängliga inom jordbrukets regleringsföreningar. Dessa skulle — med hänsyn till det gällande jordbruksavtalet — i sin tur erhålla ersättning på annat sätt. Emellertid föreligger möjligheter att tillämpa ett ur administrativ synpunkt enklare system. Detta anknyter till den kontrollverksamhet, som i samband med uppbörden av varuskatt utövas av kontrollstyrelsen, och till den reglerings- och kontrollverksamhet, som handhas av jordbruksnämnden. Övervägande praktiska skäl talar enligt min mening för att prisutjämningsen anordnas enligt sistnämnda system.

Enligt det system, som jag förordar, skall sålunda tillverkarna liksom hittills inköpa sina råvaror i fria marknaden till gällande inhemska marknadspriser och först i efterhand av jordbruket erhålla den pristjämnning, som erfordras för att utjämna skillnaden mellan den inhemska prisnivån och världsmarknadsprisnivån. Denna utjämning bör därvid beräknas så, att den motsvarar de införselavgifter samt andra avgifter, som vid import belastar de i färdigprodukterna använda kvantiteterna jordbruksråvaror. Utjämnningen bör för jordbrukets del genomföras kollektivt genom jordbrukets regleringsföreningar, vilka därefter av statsmedel erhåller täckning för kostnaderna för utjämnningen. Erforderliga uppgifter för beräkning av de utjämningsbelopp, som skall utgå till tillverkarna, och för kontrolländamål bör, beträffande de företag som tillverkar vissa varuskattebelagda choklad- och konfektyrvaror samt wafers, inhämtas så att tillverkarna i samband med den deklaration, som de enligt skattebestämmelserna har att avge till kontrollstyrelsen, även redovisar de för tillverkning av skattebelagda färdigprodukter förbrukade kvantiteterna av de jordbruksreglerade råvaror, som närmare anges i det följande. Motsvarande bör gälla i samband med skattebeläggning av övriga slag av wafers samt av biscuits, vilka varor inte är skattebelagda enligt 1941 års varuskatteförordning. På grundval av förbrukningsuppgifterna tillgodoföres därefter företagen de utjämningsbelopp, som skall tillkomma dem, d. v. s. i enlighet med vad nyss angivits, belopp som motsvarar de införselavgifter samt andra avgifter, som vid import belastar de i färdigprodukterna använda kvantiteterna jordbruksråvaror.

Nu nämnda uppgifter bör självfallet ligga till grund ej blott för bestämmande av storleken av de utjämningsbelopp, som skall utgå från jordbruket till företagen, utan även för bestämmande av de kompensationsbelopp, som från det allmänna skall utbetalas till jordbruket. Fastställandet av sistnämnda belopp bör ankomma på jordbruksnämnden. I praktiken torde det kunna befinnas ändamålsenligt att gransknings- och utbetalningsarbetet ombesörjes av jordbruksnämnden i samråd med regleringsföreningarna.

Utjämningsbeloppen bör — i syfte att underlätta företagens pris- och kostnads kalkylering — fastställas av jordbruksnämnden med utgångspunkt från de avgiftssatser, som gäller vid ingången av kalendermånaden närmast före varje utjämningsperiod. Såvitt gäller de varor, som är belagda med utjämningskatt, bör bidrag inte lämnas de tillverkare, som enligt skattebestämmelserna är fritagna från skattskyldighet på grund av tillverkningens ringa omfattning. Bidrag bör självfallet inte heller utgå med mindre än att den skattskyldige i vederbörlig ordning lämnat uppgift om sin råvaruförbrukning.

Ett från Svenska choklad- och konfektyrfabrikantföreningen och Svenska kexfabrikantföreningen framfört önskemål om en särskild övergångsbestämmelse rörande lagren den 1 juli 1960 kan jag inte biträda med hänsyn till svårigheterna att på lämpligt sätt infoga en sådan bestämmelse i det tillänkta regleringssystemet.

I fråga om senap, såser, soppor och fiskkonserver bör företagen på mot-

svarande sätt till jordbruksnämnden redovisa de för tillverkning av dessa produkter använda kvantiteterna av jordbruksråvaror och tillgodoföras prisutjämningsbeloppen i huvudsaklig överensstämmelse med de regler, som för närvarande tillämpas i fråga om regleringsbidrag för fettvaror till den kemisk-tekniska industrien, vilken redan nu erhåller dessa varor till världsmarknadspris.

Därest riksdagen inte har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden att utfärda bestämmelser om erforderliga regleringsåtgärder för att genomföra de här framlagda förslagen.

I enlighet med jordbruksnämndens förslag bör prisutjämnningen på choklad- och konfektyrområdet omfatta varuskattebelagda choklad- och konfektyrvaror med undantag för glass samt vissa pulver och tabletter, vilka försatts med socker eller sötningsmedel och är avsedda att användas för framställning av läskedrycker. Glass, glasspulver och puddingpulver, vilka är jordbruksregleringsvaror, behandlas i särskild ordning i det följande. För följande jordbruksråvaror, vilka använts i tillverkningen av de sålunda i utjämnningssystemet ingående varorna, bör prisutjämnning lämnas till berörda industrier, nämligen för socker, glykos, fettvaror, mjölk och mjöl.

I anslutning till vad förut anförts bör prisutjämnningen i fråga om wafers och biscuits omfatta de i tulltaxenummer 19.08 ingående varuslagen. Wafers, innehållande mer än 20 procent fett, vilka för närvarande ingår i fettvaruregleringen, bör avföras därifrån och beläggas med en mot det erforderliga manufaktureringsskyddet avpassad tull av 10 procent. Prisutjämnning bör lämnas för följande i de bidragsberättigade varorna använda jordbruksråvaror, nämligen socker, glykos, fettvaror, mjölk och mjöl.

Till färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag räknas de varuslag, som är hänförliga till stat. nummer 21.03.200, tulltaxenummer 21.04 och 21.05 samt följande under tulltaxenummer 16.04 upptagna stat. nummer, nämligen 059, 165, 171, 179, 189, 209, 240, 250, 260 och 270. Prisutjämnning i fråga om senap, såser och soppor bör lämnas för vid tillverkning av dessa varor använda kvantiteter socker, fettvaror, kött och ägg. För fiskkonserver bör, såsom förut anförts, bidrag utgå för i produktionen använda fettvaror samt efter jordbruksnämndens bedömning även för vid tillverkningen förbrukade kvantiteter socker och mjölk.

För de industrivaror, varom här är fråga, utgår såsom förut nämnts för närvarande vid import en tull, i vilken även hänsyn tagits till den fördyring av i produktionen använda råvaror, som följer av jordbruksregleringen. Tullskyddet utgör för vissa av de i gruppen såser, soppor och senap ingående varorna 15 procent och för övriga varor 20 procent. I anslutning till vad som förut förordats bör tullsatserna på de varor, som ingår i utjämnningssystemet, med undantag av fiskkonserver från och med den 1 juli 1960 sänkas till vad som i princip motsvarar det i tullsatserna nu ingående

manufaktureringsskyddet. Efter närmare granskning av de utav jordbruksnämnden i detta hänseende framlagda förslagen har jag i samråd med chefen för finansdepartementet funnit mig böra godtaga dessa. Detta innebär, att tullsatserna för ifrågavarande varuslag bör fastställas till 10 procent. Vid import från de i Europeiska frihandelssammanslutningen deltagande staterna avses, att dessa tullsatser från och med den 1 juli 1960 skall sänkas med en femtedel till 8 procent.

Vidare förordar jag i fråga om soppor och såser innehållande mer än 20 procent fett, att det i den nuvarande införselavgiften ingående manufaktureringsskyddet å 7,35 öre per kilogram skall kvarstå och liksom beträffande andra industrivaror successivt avtrappas vid import från frihandelsammanslutningens medlemsstater. Därutöver bör liksom hittills för i nämnda varor ingående fettvaror uttagas regleringsavgift samt oförändrad avgift motsvarande skatt på sockerinnehållet. Införselavgifterna i övrigt på ifrågavarande produkter bör slopas helt vid import från såväl frihandelssammanslutningens medlemsstater som övriga stater.

Såsom jordbruksnämnden föreslagit bör i fråga om fiskkonserver inte någon annan ändring av tullskyddet företagas än vad som betingas av den i EFTA-konventionen föreskrivna 20-procentiga tullsänkningen den 1 juli 1960.

Den närmare utformningen av åtgärderna vad angår skatt och tull och de i anslutning därtill erforderliga författningsbestämmelserna behandlas och anmäles av chefen för finansdepartementet.

Jordbruksnämnden har, såsom framgår av föregående redogörelse, föreslagit, att i fråga om choklad, konfektyrer, wafers och biscuits utjämningen skall genomföras med hjälp av en viktskatt av 50 öre per kilogram på de av utjämningen berörda färdigvarorna. I fråga om choklad och konfektyrer avses enligt förslaget viktskatten skola utgå utöver den varuskatt av 65 procent, som nu tillämpas. Enligt jordbruksnämndens beräkningar skulle genom de ökade eller nya varuskatterna på dessa områden den till 19,8 miljoner kronor per år uppgående prisutjämningskostnaden netto kunna täckas.

Prisutjämningskostnaderna för senap, såser, soppor och fiskkonserver har av jordbruksnämnden föreslagits skola helt täckas av de till nämnden inflytande regleringsavgifterna för fettvaror. Kostnaden för den nu aktuella utjämningen på dessa områden har av nämnden beräknats till 4,4 miljoner kronor per år.

Genom den i det föregående förordade sänkningen av tullsatserna, bortsett från vad som följer av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen, kan vidare beräknas ett bortfall av tullinkomster av cirka 2 miljoner kronor per år.

Efter samråd med chefen för finansdepartementet har jag funnit mig böra förorda, att de medel, som erfordras för att täcka prisutjämningskostnaderna, anvisas över riksstatens driftbudget. Med hänsyn till den förut föreslagna omfattningen av prisutjämningen, särskilt i fråga om biscuits, beräk-

nar jag det för budgetåret 1960/61 erforderliga medelsbehovet till 25 miljoner kronor. Beloppet synes böra anvisas under det å nionde huvudtiteln upptagna reservationsanslaget till Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkt 29, föreslagit riksdagen att till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område för budgetåret 1960/61 anvisa ett reservationsanslag av 95 miljoner kronor. Med hänsyn till vad jag nyss förordat synes Kungl. Maj:t med ändring av Sitt omförmälda förslag böra hemställa, att till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område under budgetåret 1960/61 anvisas ett reservationsanslag av 120 miljoner kronor.

Prisregleringsanslaget bör liksom hittills ställas till jordbruksnämndens förfogande. Ur anslaget bör nämnden i enlighet med de närmare föreskrifter, som torde få meddelas av Kungl. Maj:t, äga utbetala de medel, som erfordras för att täcka kostnaderna för den omförmälda prisutjämningen.

Vad därefter gäller de problem, som i anledning av Sveriges anslutning till EFTA-konventionen uppkommer för jordbruket, har jordbruksnämnden efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation i fråga om vissa varuslag framlagt förslag till lösningar och beträffande övriga anmält sin avsikt att, sedan tillräcklig erfarenhet vunnits av konventionens verkningar, efter överläggningar med förhandlingsdelegationen återkomma med förslag.

De jordbruksreglerade varuslag, som i förevarande sammanhang beröres av gränsdragningen enligt EFTA-konventionen, är glass, glasspulver och puddingpulver, äggalbumin, dextrin och vissa andra produkter på stärkelsebasis, fettsyror och vissa andra fettvaror såsom sjödjursoljor samt härdade fetter och feta oljor helt från fisk eller havsdäggdjur. Nämnda varor har enligt konventionen hänförs till industrisektorn. De per den 1 januari 1960 gällande införselavgifterna för dessa varor skall vid import från frihandelssammanslutningens medlemsstater — med i det följande angivet undantag för sjödjursoljor och vissa andra fettvaror — successivt avvecklas med början den 1 juli 1960, då avgifterna skall sänkas med 20 procent.

I fråga om glass, glasspulver och puddingpulver samt äggalbumin har jordbruksnämnden i förevarande sammanhang lämnat de problem olösta, som kan uppkomma efter EFTA-konventionens ikraftträdande. Vad beträffar äggalbumin upplyser nämnden, att endast importen av icke flytande äggalbumin för närvarande spelar någon roll som konkurrent till den inhemska produktionen. Även om införselavgiften på denna vara är förhållandevis hög, anser nämnden, att för de svenska producenterna ofördelaktiga verkningar kommer att uppstå redan efter den första avgiftssänkningen. För min del har jag inte något att erinra mot att man, såsom nämnden föreslagit, i fråga om nu berörda varuslag avvaktar utvecklingen, innan frågan om eventuella åtgärder upptages till prövning.

I fråga om dextrin, stärkelseklister och dylikt samt vissa andra stärkelse-

haltiga produkter, såsom appreturmedel och kärnbindemedel, har, såsom framgår av redogörelse i det föregående, jordbruksnämnden funnit, att avvecklingen av införselavgifterna efter hand kommer att skapa betydande avsättnings- och lönsamhetsproblem för fabrikspotatisodlingen. Tills vidare synes försämringen av den svenska industriens konkurrensläge och avsättningsmöjligheterna för svensk potatisstärkelse enligt nämndens bedömning dock inte behöva bli alltför besvärande. Nämnden har därför utgått från att svårigheterna till en början skall kunna bemästras inom ramen för nuvarande prisutjämningsförfarande på potatisstärkelseområdet.

Mot jordbruksnämndens ifrågavarande bedömning har jag inte något att invända. I likhet med nämnden anser jag mig emellertid böra förorda att, i den mån för ändamålet nu disponibla medel — införsel- och kompensationsavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter samt tillverkningsavgifter för potatisprodukter m. m. — skulle visa sig otillräckliga för prisutjämnningen skall, i avvaktan på slutlig reglering, förskottsvis få disponeras medel, som influtit eller inflyter i form av införselavgifter för potatis och som inte befinner sig erforderliga för andra, redan beslutade ändamål. Därest riksdagen inte har något att erinra däremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att besluta därom.

I fråga om fettsyror m. m. (de till tulltaxenummer 15.10 hörande stat. numren 200, 502, 503 och 509) har jordbruksnämnden föreslagit, att nu utgående införselavgifter — utom det i införselavgiften för stearin ingående manufaktureringsskyddet av 7,35 öre per kilogram — avvecklas gentemot alla länder från och med den 1 juli 1960. Samtidigt skall nämnden enligt förslaget bemyndigas att för ifrågavarande fettsyror m. m. från nämnda dag uttaga regleringsavgift för fettvaror med belopp, som motsvarar summan av den per kilogram oblandade fettvaror utgående införsel- och regleringsavgiften. Den för stearin kvarstående införselavgiften, som motsvarar manufaktureringsskyddet, förutsättes komma att sänkas i enlighet med reglerna i EFTA-konventionen.

Utgångspunkten för jordbruksnämndens förslag har varit, att en avtrappning av de av jordbruksregleringen betingade införselavgifterna för fettsyror i enlighet med EFTA-konventionens regler skulle komma att leda till en ändrad prisrelation mellan dessa produkter och övriga fettvaror. En dylik utveckling skulle medföra allvarliga följder för främst avsättningen av inhemskt slakterifett, vilket i stort sett har samma användningsområde inom den kemisk-tekniska industrien som fettsyrorna. Mot denna bedömning synes intet vara att invända. Jag anser mig därför böra förorda de av nämnden föreslagna åtgärderna, genom vilka jordbruket kommer att åtnjuta oförändrat avsättningsskydd på detta område.

Vidare har jordbruksnämnden erinrat om att enligt EFTA-konventionen även s. k. sjödjursolja samt härdade fetter och feta oljor helt från fisk eller havsdäggdjur skall tillhöra industrisektorn. Såsom nämnden framhållit, behöver detta emellertid inte för närvarande föranleda någon intern åtgärd. Enligt de vid konventionen fogade tillämpnings- och tolkningsreg-

lerna (punkt 16) har nämligen medgivits, att de regleringsåtgärder m. m., som tillämpas beträffande andra fettprodukter, jämväl må tillämpas beträffande nu nämnda fettvaror, under förutsättning att olika fettprodukter behandlas på ett icke-diskriminerande sätt och att icke något skydd beredes förädlingsindustrierna genom tullar, kontingenter m. m. De svenska regleringsbestämmelserna synes till alla delar uppfylla de villkor, som enligt konventionen erfordras för att bibehålla dem efter konventionens ikraftträdande.

Vissa av de problem för jordbruket, som uppkommit eller kan väntas uppkomma i anledning av Sveriges anslutning till Europeiska frihandels-sammanslutningen, är såsom framgått av det föregående ännu olösta. Sedan tillräcklig erfarenhet av EFTA-konventionens verkningar i förevarande hänseenden vunnits, torde det få ankomma på jordbruksnämnden att efter överläggningar med jordbrukets förhandlingsdelegation överväga lämpliga lösningar. Eventuella förslag till lösning av problemen torde få redovisas för riksdagen.

I avvaktan på ytterligare beredning av frågan om ett permanent system för reglering av skördeskador finner jag mig i likhet med jordbruksnämnden böra föreslå, att det för 1959 års skörd av riksdagen godtagna systemet för reglering av skördeskador med vissa av nämnden föreslagna ändringar förlänges att gälla även 1960 års skörd.

Enligt det för 1959 års skörd tillämpade systemet har gällt, att värdet av ett produktionsbortfall skolat beräknas med användning av de i oktober enligt prissättningssystemet gällande mittpriserna. Jordbruksnämnden har nu föreslagit, att värdet av ett produktionsbortfall beträffande 1960 års skörd skall beräknas med användning av de i april 1960 gällande mittpriserna. Med hänsyn till de praktiska svårigheter att använda mittpriser för oktober, som kan uppstå i samband med exempelvis en utlösning av 3-procentregeln vid denna tid, finner jag mig böra tillstyrka nämndens förslag i denna del.

Enligt reglerna för 1959 års skörd har vidare gällt att, därest den med ledning av skörderapporten för den 15 oktober uppskattade produktionen skulle ge ett högre värde, om det beräknades med tillämpning av faktiskt gällande priser än det, som skulle erhållas med tillämpning av mittpriserna, skillnaden skulle anses utgöra kompensation för produktionsbortfallet. Vid bedömningen av i vad mån kompensation kunde beräknas komma att uppnås, borde emellertid bortses från sådana prishöjningar, som var föranledda av stegring av världsmarknadspriserna, eftersom dessa höjningar i princip är avsedda att elimineras vid utlösning av 3-procentregeln. Nu nämnda bestämmelser har jordbruksnämnden föreslagit skola utgå. De var år 1959 motiverade av de särskilda förhållanden, som förelåg i samband med övergången till den nya prissättningsperioden. För innevarande år kan emellertid ifrågavarande skillnadsbelopp beräknas sakna praktisk betydelse. Det torde dessutom komma att föreligga stora svårigheter att söka beräkna detsam-

ma. Med hänsyn härtill finner jag mig böra biträda nämndens förslag att slopa förevarande bestämmelser.

Vad jag sålunda föreslagit innebär, att den s. k. 4-procentregeln skall i modifierad form tillämpas även i fråga om 1960 års skörd. Med hänsyn till prisregleringssystemets uppbyggnad bör 4-procentregeln sålunda inte tillämpas i händelse av god skörd. Jordbruksnämnden bör i enlighet med förordandet år 1959 låta upprätta en begränsad normkalkyl för produktionsåret 1960/61. Beräkning angående produktionsutfallet bör ske endast om så påfordras av jordbrukets organisationer. Bedömningen av skördeutfallet bör i sådant fall ske med ledning av skörderapporten per den 15 oktober 1960. För fastställande av produktionsbortfallets värde bör därvid såväl normproduktionens som den då uppskattade produktionens värde beräknas med användning av de i april 1960 enligt prissättningssystemet gällande mittpri-serna. Skillnaden mellan de härvid erhållna produktionsvärdena representerar värdet av produktionsbortfallet. Detta innebär, att man vid dålig skörd endast tager hänsyn till volymförändringarna. Vid värderingen av bortfallet bör dock även avvikelser från normalkvalitet i möjligaste mån beaktas. Därest sagda skillnad överstiger 4 procent av normproduktionens värde, bör statsmakterna liksom hittills lämna kontant ersättning för överskjutande belopp, dock högst 50 miljoner kronor. Skulle större kontant kompensation erfordras, bör frågan härom bli prövad av Kungl. Maj:t och riksdagen i särskild ordning. En eventuell kompensation enligt 4-procentregeln bör utformas på sådant sätt, att stödåtgärderna i första hand kommer de av ett produktionsbortfall drabbade jordbrukarna till godo.

Såsom framgår av den föregående redogörelsen har jordbruksnämnden framlagt förslag om överförande till jordbruksregleringen av vissa varor, nämligen majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kilogram netto, lusern- och hömjöl samt kemiskt rent druv- och stärkelsesocker (glukos) och kemiskt rent mjölksocker (laktos). Med hänsyn till vad som numera upplysts i frågan finner jag mig böra tillstyrka jordbruksnämndens förslag att till jordbruksregleringen överföra majsstärkelse i förenämnda småförpackningar samt lusern- och hömjöl. Däremot anser jag mig inte kunna biträda förslaget i fråga om de kemiskt rena sockerarterna. Dessa hänföres enligt EFTA-konventionen till industrisektorn.

Majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar om per styck högst 1 kilogram netto torde efter den av mig sålunda förordade överföringen ur jordbruksregleringssynpunkt böra i princip behandlas på samma sätt som övrig majsstärkelse. Varan bör dock inte beläggas med högre införselavgift än som erfordras för att undvika den av jordbruksnämnden befarade snedvridningen av majsstärkelseimporten. I fråga om lusern- och hömjöl bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag importen regleras genom en rörlig införselavgift på samma sätt, som redan gäller beträffande likvärdiga vegetabiliska fodermedel, exempelvis de till tulltaxenummer 23.06 hänförliga.

Eftersom såväl ifrågavarande majsstärkelse som lusern- och hömjöl nu är tullfria, erfordras inte någon ändring av tulltaxan. Bestämmelserna om överföring av nu berörda varuslag till jordbruksregleringen ävensom de i anslutning därtill förordade föreskrifterna om avgiftsbeläggning m. m. torde böra träda i kraft den 1 juli 1960.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 29) har lämnats en redogörelse för av jordbruksnämnden verkställda beräkningar av de medel, som genom uttagande av införselavgifter å jordbruksregleringsvaror kan komma att inflyta under regleringsåren 1959/60 och 1960/61. Nämnden har i nu förevarande sammanhang i viss utsträckning reviderat dessa beräkningar.

Till följd av att vissa jordbruksregleringsvaror — såsom framgått av det föregående — enligt EFTA-konventionen från och med den 1 juli 1960 kommer att behandlas som industrivaror och därmed beläggas med lägre införselavgifter än tidigare, beräknas för regleringsåret 1959/60 ett bortfall av införselavgiftsmedel om något 10 000-tal kronor, varav större delen inom varugruppen fettråvaror och fettvaror. För regleringsåret 1960/61 beräknas bortfallet till omkring 75 000 kronor, varav drygt 50 000 kronor inom nyssnämnda varugrupp och omkring 10 000 kronor inom vardera av varugrupperna mjölk och mejeriprodukter samt stärkelse och stärkelseprodukter.

I anslutning till de förslag om överförande av lusern- och hömjöl samt viss majsstärkelse, glukos och laktos till jordbruksregleringen, vilka redovisats i det föregående, har jordbruksnämnden beräknat en ökning av under regleringsåret 1960/61 inflytande införselavgiftsmedel för fodermedel med omkring 175 000 kronor samt för stärkelse och stärkelseprodukter med omkring 125 000 kronor. Då jag i det föregående inte ansett mig kunna förorda, att glukos och laktos överföres till jordbruksregleringen, reduceras emellertid sistnämnda belopp till cirka 50 000 kronor.

De av jordbruksnämnden verkställda beräkningarna av de under regleringsåret 1960/61 inflytande införselavgiftsmedlen på jordbrukets område föranleder eljest ingen erinran från min sida. Totalt bör sålunda inkomsterna av sagda införselavgifter uppskattas till ett belopp av närmare 101 miljoner kronor. Jag vill emellertid framhålla osäkerheten i dessa beräkningar till följd av svårigheterna att förutse bland annat importutvecklingen.

Av jordbruksnämndens i det föregående redovisade skrivelse framgår, att nämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation tillstyrkt en av Sveriges stärkelseproducenters förening hos nämnden gjord ansökning om att få disponera ytterligare 750 000 kronor av de under innevarande eller nästkommande regleringsår influtna eller inflytande införselavgifterna för stärkelse och stärkelseprodukter för den fortsatta rationaliseringen av stärkelseindustrin. Med hänsyn till angelägenheten av att denna verksamhet inte fördröjes, finner jag mig böra förorda ett bifall till föreningens ansökning. Kungl. Maj:t bör sålunda bemyndigas medge nämnden att av ifrågavarande

införselavgiftsmedel disponera högst 750 000 kronor för rationaliseringsändamål.

Såsom framgår av det föregående avser 1954 års mjölkkommitté att under innevarande år framlägga förslag till sådan omläggning av kontrollen å uppvärmning av mjölk och grädde m. m. (pastöriseringskontrollen), att de statliga kostnaderna härför kan upphöra. Det är emellertid inte möjligt att genomföra omläggningen redan från och med den 1 juli 1960. Enär sagda kontroll i avvaktan på mjölkkommitténs förslag synes böra uppehållas i oförändrad form och omfattning, bör även för budgetåret 1960/61 medel ställas till förfogande för att bestrida de erforderliga kostnaderna. Mot den av veterinärstyrelsen gjorda beräkningen av medelsbehovet å 100 000 kronor har jag intet att erinra. Som en tillfällig åtgärd i rådande läge finner jag mig böra förorda, att de för täckande av de statliga kostnaderna för pastöriseringskontrollen under budgetåret 1960/61 erforderliga medlen skall utgå ur de införselavgiftsmedel, som upptagits under regleringsåren 1956/57—1958/59 och ännu inte disponerats. Liksom tidigare torde de för pastöriseringskontrollen erforderliga medlen böra utbetalas och disponeras av veterinärstyrelsen.

Vad gäller användningen i övrigt av införselavgiftsmedlen under regleringsåret 1960/61 har jordbruksnämnden hemställt, att totalramen härför inte anges till lägre belopp än de för samma år nu beräknade totalinkomsterna av sådana medel. Enligt min mening torde emellertid sagda totalram för regleringsåret böra tills vidare fastställas till samma belopp som för innevarande regleringsår eller 93 miljoner kronor. Därest särskilda skäl skulle föreligga att höja denna ram, torde frågan härom efter framställning av nämnden få anmälas för riksdagen. Inom sagda totalram torde under nästa regleringsår inflytande införselavgiftsmedel i mån av behov böra överföras till de olika regleringsföreningarna m. m. på jordbrukets område och i anslutning till en av nämnden i förväg upprättad preliminär fördelningsplan användas i enlighet med följande.

Införselavgifterna för brödsäd och brödsädsprodukter tillföres Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening. Införselavgifterna för arter, bönor hampfrö och fodermedel samt malt användes för prisregleringarna för ägg, slaktvaror, mjölk och mejeriprodukter genom respektive Sveriges export- och importförening för ägg, förening u. p. a., Svensk kötthandel, ekonomisk förening, och Svenska mejeriernas riksförening u. p. a. Medlen bör, i enlighet med vad som gäller under innevarande regleringsår, av jordbruksnämnden fördelas mellan de olika ändamålen efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation, därvid avgifterna för majs och kli i första hand skall tillföras äggprisregleringen. Härutöver bör ifrågakavande införselavgiftsmedel, liksom under innevarande regleringsår, kunna tagas i anspråk för stödköp av fodersäd samt för bidrag vid export av kött av fjäderfä. I fråga om matpotatis bör införselavgiftsmedlen i mån av behov — sedan i enlighet med beslut av 1959 års riksdag (prop. 147, s. 63) högst 700 000 kronor ställts

till Sveriges potatisodlares riksförbunds förfogande för effektivisering av matpotatisodlingen m. m. och i enlighet med beslut av 1960 års riksdag (IX ht, p. 25) 50 000 kronor utgått till SMAK för upplysningsverksamhet på matpotatisområdet — tillföras Sveriges stärkelseproducenters förening för den föreningen åliggande prisregleringen för potatis samt — såsom föreslagits i det föregående — enligt Kungl. Maj:ts bestämmande förskottsvis för den prisutjämning på stärkelseområdet, som kan visa sig erforderlig, sedan EFTA-konventionen trätt i tillämpning. Stärkelseföreningen bör vidare er-hålla, förutom tidigare föreslagna belopp å 750 000 kronor ur influtna eller inflytande införselavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter till fortsatt rationalisering av stärkelseindustrin, de under nästa regleringsår inflytande införselavgifterna på området för att användas för prisreglering på fabriks-potatisområdet. Införselavgifterna för socker bör, i enlighet med vad jag föreslagit i propositionen 1960:132 angående reglering av sockernäringsen i riket tillföras jordbruksnämndens regleringsfond för socker och användas för pristillägg på sockerregleringens område. I fråga om fettråvaror och fettvaror bör införselavgiftsmedlen liksom hittills dels användas för regle-ringsbidrag, dels tillföras Sveriges oljeväxtintressenter, förening u. p. a., för täckande av förluster i samband med inlösen av svenskt oljeväxtfrö. Införsel-avgifterna för mjölk och mejeriprodukter m. m. bör tillföras Svenska meje-riernas riksförenings regleringskassa för prisreglering på mejeriområdet. Införselavgifterna för slakterivaror och slaktdjur (annat än fjäderfä) bör för prisregleringen för kött och fläsk m. m. tillföras föreningen Svensk kött-handel. I likhet med vad riksdagen beslutat för de båda senaste budgetåren, torde vidare de för täckande av veterinärstyrelsens kostnader för import-kontroll av animala livsmedel för budgetåret 1960/61 erforderliga medlen — 30 000 kronor — böra utgå ur förevarande införselavgiftsmedel. Införselav-gifterna för ägg, äggprodukter och fjäderfäkött bör överföras till Sveriges export- och importförening för ägg för att användas för prisregleringen för ägg och äggprodukter.

I fråga om de internt inom jordbruket med stöd av statliga förordningar upptagna regleringsavgifterna torde jag få erinra, att AB Vin- & spritcentralen hos jordbruksnämnden hemställt, att tillverkningsavgiften vid framställning av råsprit av potatis snarast möjligt borttages, enär det enligt bolagets mening inte kan anses vara riktigt, att brännvinspriset belastas med en avgift, som enbart kommer stärkelsehanteringen till godo. I anled-ning härav vill jag med hänvisning till det av riksdagen år 1956 (prop. 1956: 165; JoU 30; rskr. 316) godtagna systemet för prisregleringen på fabriks-potatisområdet anföra följande.

Priset på fabrikspotatis, som användes inom stärkelseindustrin, är beroen-de av det pris, som Sveriges stärkelseproducenters förening med hänsyn till gällande importpriser på stärkelse och stärkelseprodukter kan betinga sig vid försäljning av potatisstärkelse. Priset på fabrikspotatis, som användes vid brännvinstillverkning, är inte på samma sätt beroende av svängningar i ut-landspriserna. Då samma pris måste tillämpas på fabrikspotatis till bränn-

vinstillverkning som till stärkelsestillverkning, blir de priser, som stärkelseföreningen betalar för sin potatis normerade även för prissättningen på bränneripotatis. Prisutjämnningen med hänsyn till variationer i produktion och utlandspriser blir sålunda en uppgift för stärkelseföreningen. Enär fabrikspotatisen alternativt kan användas för tillverkning av stärkelse eller brännvin, är det knappast lämpligt, att tillverkningsavgift skulle erläggas enbart för den del, som går till stärkelseframställning. Avgiften kommer nämligen, såsom torde framgå av det anförda, hela fabrikspotatisodlingen till godo. Därvid torde även böra erinras om att — såsom jordbrukets förhandlingsdelegation framhållit — ifrågavarande tillverkningsavgiftsmedel ingår bland de medel, med vilka jordbruket räknat, när sexårsavtalet för perioden 1959/60—1964/65 ingicks. Jag anser mig sålunda inte kunna tillstyrka den av AB Vin- & spritcentralen gjorda framställningen.

I fråga om användningen under nästa regleringsår av de medel, som inflyter genom upptagande av interna regleringsavgifter på jordbrukets område (förmalningsavgifter, tillverkningsavgifter, mjölkavgifter och utjämningsavgifter, slaktdjursavgifter) samt av kompensationsavgifter, bör i enlighet med jordbruksnämndens förslag gälla samma föreskrifter som för innevarande år (prop. 1959: 147, s. 153—154).

Införelseavgiftsmedel och andra regleringsmedel på jordbrukets område får enligt bemyndigande av 1959 års riksdag inom en ram av 1 miljon kronor efter medgivande av jordbruksnämnden disponeras av regleringsföreningarna på jordbrukets område för upplysningsverksamhet inom föreningarnas intresseområden. Jordbruksnämnden har hemställt om ett motsvarande bemyndigande för regleringsåret 1960/61. Häremot har jag intet att erinra.

Enligt beslut av 1956 års riksdag skall det överskott av införelseavgiftsmedel på jordbruksregleringens område under treårsperioden 1956/57—1958/59 — inklusive räntekomster å hos jordbruksnämnden inestående införelseavgiftsmedel — som kan uppkomma utöver den av samma riksdag angivna normalramen, balanseras över till en ny prissättningsperiod. Vidare skall det enligt beslut av 1959 års riksdag ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av jordbruksnämnden senare framlägga förslag om eventuella överskottsmedels användning, i den mån sagda medel inte redan disponerats i enlighet med beslut av riksdagen.

I årets statsverksproposition (IX ht, p. 29, s. 64) har redovisats en av jordbruksnämnden verkställd beräkning av nyssnämnda överskott utöver normalramen. Enligt denna beräkning kan överskottet anges till 23,4 miljoner kronor. I enlighet med av 1959 års riksdag lämnat bemyndigande har emellertid jordbruksnämnden därefter av medel, som under treårsperioden influtit i form av införelseavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter, ställt ett belopp av 1 miljon kronor till förfogande för Sveriges stärkelseproducenters förening för rationaliseringsändamål. Vidare har Kungl. Maj:t i

propositionen 1960: 84 föreslagit, att ett belopp av 5 miljoner kronor av överskottet skall få tagas i anspråk för kontantbidrag i anledning av skadorna på 1959 års skörd. Dessutom har jag i det föregående förordat, att 0,1 miljon kronor av överskottsmedlen användes för att täcka kostnaderna för kontroll å uppvärmning av mjölk och grädde, m. m. under budgetåret 1960/61. Efter avdrag för nu nämnda belopp kan återstoden av överskottsmedlen anges till 17,3 miljoner kronor.

Jordbruksnämnden har efter samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation föreslagit, att det återstående överskottet av införselavgiftsmedel från treårsperioden 1956/57—1958/59 tills vidare skall få kvarstå hos nämnden som ett allmänt tillgodohavande. Vidare har jordbruksnämnden hemställt, att nämnden — allteftersom sådana medelsbehov uppstår, som anses böra tillgodoses av sagda överskottsmedel — efter överläggning med jordbrukets förhandlingsdelegation framdeles måtte få framlägga förslag till disposition av ifrågavarande medel.

För min del har jag inte något att erinra mot att ställning inte nu tages till frågan om dispositionen av dessa återstående överskottsmedel. I enlighet med nyss återopade beslut av 1959 års riksdag torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av jordbruksnämnden senare framlägga förslag härom.

I sitt utlåtande 1959: 29 anförde jordbruksutskottet utan erinran från riksdagens sida i fråga om prisortsystemet för brödsäd, att utskottet utgick från att, därest utvecklingen av kvarnindustriens lokalisering och av handelsvägarna för brödsäd så skulle motivera, jordbruksnämnden skulle komma att framlägga förslag till ändringar beträffande prisortsystemet.

Såsom framgår av jordbruksnämndens i det föregående återgivna redogörelse har Svensk spannmålshandel, ekonomisk förening, verkställt undersökningar i ämnet. Föreningen har därvid visserligen funnit skäl tala för att slopa någon av de nuvarande prisorterna men att erfarenheterna av det nu gällande prisortsystemet ännu inte kunde anses tillräckliga för en allmän bedömning av systemets funktionsduglighet. En ändring borde enligt föreningen dessutom anstå i avvaktan på en inom föreningen ifrågasatt omläggning av vissa kvalitetsavräkningsregler för brödsäd, vilka kunde bli aktuella för 1961 års skörd.

Jordbruksnämnden har på de av föreningen Svensk spannmålshandel anförda skälen funnit det lämpligt att bibehålla de nuvarande reglerna för föreningens inlösen av brödsäd oförändrade i fråga om 1960 års skörd. Med hänsyn till vad som anförts i ämnet har jag för min del funnit mig böra godtaga att så sker. Jag förutsätter emellertid därvid, att jordbruksnämnden i anslutning till vad jordbruksutskottet anført i nyssnämnda utlåtande prövar frågan, så att resultatet härav kan redovisas för 1961 års riksdag.

I anledning av i ämnet väckta motioner framhöll jordbruksutskottet utan erinran från riksdagens sida i sitt utlåtande 1959: 29, att Kungl. Maj:t bor-

de överväga, huruvida wellpappfabriker inte skulle kunna erhålla restitution å införsel- och kompensationsavgifter, som utgår för stärkelsepreparat, på basis av majsstärkelse, som dessa fabriker använder i sin fabrikation av wellpapp, samt om inte ifrågavarande industriprodukt kunde avföras från jordbruksregleringen.

Kungl. Maj:t har anbefallt jordbruksnämnden att inkomma med förslag i ämnet. Nämnden har nu meddelat, att den med anledning av frågans principiella räckvidd funnit angeläget att, innan den tager ställning till denna, få utrönt, om inte preparat på basis av potatisstärkelse kunde användas i ifrågavarande wellpappstillverkning. Vidare har nämnden upplyst, att på dennas initiativ av wellpappindustrien och de svenska stärkelseproducenterna igångsatts vissa försöksarbeten.

Jordbruksnämnden har hemställt att, sedan nyssnämnda försök avslutats, få återkomma i frågan. Med hänsyn till vad som enligt jordbruksnämndens redovisning förevarit i ärendet föranleder framställningen inte någon erinran från min sida. Jag förutsätter därvid, att nämnden ånyo upptager frågan till behandling å sådan tid, att ett ställningstagande kan redovisas för 1961 års riksdag.

I anledning av vad jordbruksutskottet utan erinran från riksdagens sida anfört i sitt utlåtande 1958: B 14 i fråga om 1957 års mjölkutredning anbefallde Kungl. Maj:t jordbruksnämnden bland annat att vidtaga åtgärder, så att utredningens arbete slutligt kunde redovisas för 1960 års riksdag. I propositionen 1959: 147 redovisades för riksdagen en av en arbetsgrupp inom utredningen sammanställd rapport om utvecklingstendenser inom svensk mjölkproduktion.

Jordbruksnämnden har nu anmält, att utredningen avslutat sitt arbete, sedan den utfört det utredningsarbete, som tillgänglig personal och förefintligt statistiskt material möjliggjort. Vidare har nämnden erinrat om att utredningsarbetet m. m. på förevarande område fortsätter inom ett av Svenska mejeriernas riksförening tillsatt vetenskapligt råd samt med stöd av medel från riksföreningen.

Vad jordbruksnämnden anfört i förevarande fråga föranleder ingen erinran från min sida.

Enligt beslut av 1959 års riksdag (prop. 1959: 80; JoU 21; rskr. 152) skall viss vid försäljning av mejerismör m. m. under regleringsåret 1958/59 uppkommen merintäkt komma konsumenterna till godo under innevarande prissättningsperiod antingen genom en prissänkning, som svarar mot merintäkten, eller genom en mot denna svarande minskning av eventuellt överenskomna prishöjningar. Med hänsyn till bland annat de praktiska möjligheterna att genomföra avräkningen av merintäkten beslöt 1959 års riksdag (prop. 1959: 147; JoU 29; rskr. 283) vidare, att med avgörandet av denna fråga skulle anstå till den bedömning enligt den i prisregleringssystemet numera ingående s. k. inkomstregeln, som skall äga rum i början av år

1960. Jordbruksnämnden skulle därvid uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till avräkning.

Jordbruksnämnden har nu meddelat, att en dylik avräkning hittills inte kunnat ske, enär tillräckligt material för en bedömning enligt inkomstregeln ännu inte framkommit.

Jag har på detta sätt velat anmäla frågans nuvarande läge. Det är emellertid min avsikt att upptaga spørsmålet till behandling, så snart sig göra låter, och i lämpligt sammanhang anmäla densamma.

Vad jag i det föregående anfört leder till vissa författningsändringar, vilka delvis avser de i överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade förordningarna den 7 juni 1956: 401—403 angående reglering av in- och utförseln av vissa jordbruksprodukter m. m. Sålunda bör i de vid förordningarna 401 och 402 fogade förteckningarna över varor, som omfattas av dessa båda förordningar, upptagas stärkelse (ur tulltaxenr 11.08) utan det nuvarande undantaget för majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kg netto. Vidare bör i dessa förteckningar införas lusernmjöl och annat hömjöl (ur 12.10). Med hänsyn till den av jordbruksnämnden berörda tolkning av brysselnomenklaturen, varigenom varor överförts från tulltaxenr 17.02 till 17.04, bör också bland de förtecknade varuslagen upptagas fondantmassor, pastor och andra liknande halvfabrikat, innehållande minst 80 procent socker eller sirap, i bulk (ur 17.04). Å andra sidan bör ur de till förordningarna 402 och 403 hörande förteckningarna avföras wafers, innehållande mer än 20 procent fett (ur 19.08). Därest riksdagen ej har något att erinra häremot, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa ändringarna i de tre förteckningarna¹ liksom också att — i huvudsaklig anslutning till jordbruksnämndens förslag — utfärda erforderliga tillämpningsföreskrifter. De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft den 1 juli 1960. I samband därmed bör sådan ändring vidtagas i tulltaxan, att nyssnämnda fondantmassor m. m. blir upptagna med tullfrihet i tulltaxenummer 17.04. Denna fråga kommer att anmälas av chefen för finansdepartementet i samband med behandlingen av de tulltaxeändringar, som föranledes av genomförandet av det förut berörda prisutjämningsssystemet.

Med anledning av särskilt uppdrag har jordbruksnämnden i sin skrivelse den 5 april 1960 framlagt vissa förslag om anpassning av författningarna på jordbruks- och fiskprisregleringarnas områden till det genom förordningen den 3 april 1959: 92 reglerade förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning. Med hänsyn till frågans natur bör skrivelsen remissbehandlas i denna del. Jag är därför ej i tillfälle att härutinnan framlägga förslag för årets riksdag.

I sin promemoria den 21 april 1960 har jordbruksnämnden vidare inkommit med förslag om anpassning av import- och exportförordningarna på jordbrukets och fiskets områden till den nya tulltaxeförordning varom förslag framlagts genom propositionen 1960: 98. Vad i promemorian anförts föran-

¹ Senaste lydelse, se SFS 1958: 619—621.

leder inte någon erinran från min sida. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att verkställa erforderliga författningsändringar i anslutning till de vid promemorian fogade textutkasterna samt till den nya tulltaxeförordningen sådan den antages av riksdagen.»

Utskottet

I propositionen nr 153 har Kungl. Maj:t framlagt förslag till en provisorisk lösning av de för livsmedelsindustrien närmast aktuella problem, som uppkommer i anledning av Sveriges anslutning till konventionen angående upprättandet av Europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA-konventionen). Förslaget är grundat på en framställning av statens jordbruksnämnd, som i ämnet haft överläggningar med såväl företrädare för de berörda livsmedelsindustrierna som jordbrukets förhandlingsdelegation. Över framställningen har yttrande avgivits av kommerskollegium, som handlagt ärendet i den till kollegium knutna särskilda delegationen för frihandelsfrågor.

Beträffande förevarande spörsmål må erinras, att de svenska livsmedelsindustrier, som använder jordbruksreglerade produkter såsom råvaror, som följd av den svenska jordbruksregleringen får för dessa råvaror erlagga högre priser än eljest skulle vara fallet. Denna belastning för berörda industrier utjämnas för närvarande i stort sett genom att de avgifter, som uttages inom jordbruksregleringen, beaktats, då tullsatserna för färdigvarorna fastställts. I de fall dessa färdigvaror enligt EFTA-konventionen förts till industrisektorn — något som medför en successiv avveckling av de för dessa varor nu utgående tullarna — kan sålunda vissa svårigheter i konkurrenshänseende uppkomma för ifrågavarande industrier. En ökad införsel av dylika industriellt bearbetade livsmedelsprodukter minskar även jordbrukets möjligheter att på hemmamarknaden få avsättning för berörda råvaror.

Mot denna bakgrund har från såväl industrien som jordbruket framställts krav på att de berörda livsmedelsindustrierna i en eller annan form skall få tillgång till de jordbruksreglerade råvarorna till världsmarknadspriser.

Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget innebär sammanfattningsvis, att choklad- och konfektyr- samt wafers- och biscuitsindustrierna ävensom de industrier, som framställer färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver, från och med den 1 juli 1960 — d. v. s. det datum då den första tullsänkningen enligt EFTA-konventionen skall äga rum — skall få tillgång till de väsentligaste jordbruksråvarorna till världsmarknadspris.

Enligt det tekniska system, som föreslås i propositionen, skall berörda tillverkare liksom hittills köpa sina råvaror i fria marknaden till gällande inhemska marknadspriser och först i efterhand av jordbruket erhålla den prisutjämning, som erfordras för att utjämna skillnaden mellan den inhemska prisnivån och världsmarknadsprisnivån. För jordbrukets del skall

utjämningen ske kollektivt genom jordbrukets regleringsföreningar, som därefter av statsmedel får täckning för kostnaderna för utjämningen.

I samband med att prisutjämningsförfarandet införes, skall enligt Kungl. Maj:ts förslag tullsatserna på de varor, som ingår i utjämningsystemet, med undantag av fiskkonserver sänkas till vad som i princip motsvarar det i tullsatserna nu ingående manufaktureringsskyddet. Vidare skall på i systemet ingående choklad, konfektyrer, wafers och biscuits införas en utjämningskatt av 50 öre per kilogram, vilken i fråga om choklad och konfektyrer skall tillkomma utöver den nuvarande särskilda varuskatten av 65 procent på beskattningsvärdet.

Utskottet anser Kungl. Maj:ts ifrågakvarande förslag böra biträdas av riksdagen. De föreslagna åtgärderna anser utskottet utan tvekan vara av betydelse för avsättningen av det svenska jordbrukets produkter. Åtgärderna är enligt utskottets mening vidare utformade så, att de ger de berörda industrierna tillgång till råvaror till världsmarknadspriser utan att därför ändra det manufaktureringsskydd, som enligt EFTA-konventionen under varje period får förefinnas. Systemet innebär, såsom framhållits i propositionen, enbart en av jordbruksregleringen betingad anpassning till det nya läge, som uppstår efter Sveriges anslutning till sagda konvention. Med hänsyn till det ovissa läget i olika internationella hänseenden samt det önskvärda i att vinna erfarenheter av de förordade åtgärdernas verkningar vill emellertid utskottet understryka vad i propositionen anförts om åtgärdernas karaktär av provisorium.

I enlighet med nyssnämnda ståndpunktstagande förordar utskottet, att prisutjämnningen på choklad- och konfektyrområdet skall omfatta varuskattebelagda choklad- och konfektyrvaror, med undantag för glass samt vissa pulver och tabletter, vilka försatts med socker eller sötningsmedel och är avsedda att användas för framställning av läskedrycker. I fråga om wafers och biscuits bör utjämningen omfatta de i tulltaxenummer 19.08 ingående varuslagen. Prisutjämnning bör lämnas för följande i de sålunda bidragsberättigade varorna använda jordbruksråvaror, nämligen socker, glykos, fettvaror, mjölk och mjöl. Vidare förordar utskottet i fråga om färdiglagad senap, såser och soppor, att prisutjämnning lämnas för de kvantiteter socker, fettvaror, kött och ägg, som använts vid fabriksmässig tillverkning för avsalu i fabrikantförpackning av varor med viss lagringsduglighet, hänförliga till stat.nummer 21.03.200 samt tulltaxenummer 21.04 och 21.05. För fiskkonserver bör på motsvarande sätt utjämningsbidrag utgå för i produktionen använda fettvaror samt efter jordbruksnämndens bedömning även för vid tillverkningen förbrukade kvantiteter socker och mjölk.

På de i propositionen nr 153 anförda skälen tillstyrker utskottet, att prisutjämnningen för nyss berörda varor redan från och med den 1 juli 1960 lämnas i full utsträckning. I anslutning härtill bör givetvis tullskyddet — även gentemot länder utanför EFTA — till den del detta motsvarar en av jordbruksregleringen förorsakad råvarufördyring borttagas.

Utskottet har i det föregående tillstyrkt den av Kungl. Maj:t föreslagna allmänna uppläggningsen av det tekniska systemet för prisutjämningsen. I anslutning härtill förordar utskottet, att prisutjämningsbeloppen, vilka bör motsvara de införselavgifter och andra avgifter, som vid import belastar de i färdigprodukterna använda kvantiteterna jordbruksråvaror, skall fastställas av jordbruksnämnden med utgångspunkt från de avgiftssatser, som gäller vid ingången av kalendermånaden närmast före varje utjämningsperiod.

Vidare bör, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, i fråga om choklad- och konfektyrvaror samt wafers och biscuits erforderliga uppgifter för beräkning av de utjämningsbelopp, som skall utgå till tillverkarna, samt för kontrolländamål inhämtas från tillverkarna i samband med den deklaration, som de enligt skattebestämmelserna har att avge till kontrollstyrelsen, därvid de bör redovisa de för tillverkning av skattebelagda färdigprodukter förbrukade kvantiteterna av förut nämnda jordbruksreglerade råvaror. På grundval av förbrukningsuppgifterna bör företagen därefter av jordbruket tillgodoföras de utjämningsbelopp, som skall tillkomma dem. Förbrukningsuppgifterna bör vidare ligga till grund för bestämmande av de kompensationsbelopp, som från det allmänna skall utbetalas till jordbruket. Fastställandet av sistnämnda belopp bör, likaledes i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, ankomma på jordbruksnämnden.

I propositionen har anförts, att det i praktiken torde kunna befinnas ändamålsenligt, att gransknings- och utbetalningsarbetet ombesörjes av jordbruksnämnden i samråd med jordbrukets regleringsföreningar. Häremot har utskottet intet att erinra.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag bör såvitt gäller de varor, som är belagda med utjämnings-skatt, bidrag icke lämnas tillverkare, som enligt skattebestämmelserna är fritagna från skattskyldighet på grund av tillverkningens ringa omfattning. Självfallet bör utjämningsbidrag ej heller utgå med mindre än att den skattskyldige i vederbörlig ordning lämnat uppgift om sin råvaruförbrukning.

I fråga om färdiglagad senap, såser, soppor och fiskkonserver tillstyrker utskottet, att på motsvarande sätt de företag, som av jordbruksnämnden icke undantages från redovisning och bidrag på grund av tillverkningens ringa omfattning, till nämnden redovisar de för tillverkning av dessa produkter använda kvantiteterna av förut angivna jordbruksråvaror och tillgodoföres prisutjämningsbeloppen i huvudsaklig överensstämmelse med de regler, som för närvarande tillämpas i fråga om regleringsbidrag för feltvaror till den kemisk-tekniska industrien.

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden att vid bifall från riksdagens sida till de förslag utskottet i det föregående förordat utfärda bestämmelser om erforderliga regleringsåtgärder för att genomföra dessa förslag.

Utskottet förordar det i propositionen framlagda förslaget att avföra wafers, innehållande mer än 20 procent fett, från fettvaruregleringen och belägga dylika wafers med en tull på sätt Kungl. Maj:t föreslagit.

I fråga om soppor och såser, innehållande mer än 20 procent fett, har Kungl. Maj:t förordat, att det i den nuvarande införselavgiften ingående manufaktureringsskyddet å 7,35 öre per kilogram skall kvarstå och liksom beträffande andra industrivaror successivt avtrappas vid import från frihandelssammanslutningens medlemsstater. Därutöver skall enligt förslaget liksom hittills för i nämnda varor ingående fettvaror uttagas regleringsavgift samt oförändrad avgift motsvarande skatt på sockerinnehållet. Införselavgifterna i övrigt på ifrågavarande produkter föreslås emellertid skola slopas helt vid import från samtliga länder.

Vad sålunda föreslagits finner utskottet böra godtagas. Utskottet har ej heller något att erinra mot vad Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om tullskyddet för fiskkonserver.

Den närmare utformningen av åtgärderna vad angår skatt och tull och de i anslutning därtill erforderliga författningsbestämmelserna behandlas av bevillningsutskottet i dess betänkande nr 64 i anledning av propositionen nr 154 med förslag till förordning om utjämningskatt å vissa varor, m. m.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot att de medel, som erfordras för att täcka prisutjämningskostnaderna, anvisas under anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område. Ej heller har utskottet något att invända mot Kungl. Maj:ts beräkning av det för budgetåret 1960/61 för prisutjämnning av vissa jordbruksreglerade råvaror till livsmedelsindustrien erforderliga medelsbehovet å 25 miljoner kronor. Ur anslaget bör jordbruksnämnden i enlighet med de närmare föreskrifter, som torde få meddelas av Kungl. Maj:t, äga utbetala de medel, som erfordras för att täcka kostnaderna för prisutjämnningen.

Såsom framgår av propositionen nr 153 har Kungl. Maj:t icke ansett sig redan nu böra föreslå ett förfarande med råvaruprisutjämnning för malt- och läskedrycker samt för bageri- och konditorivaror i allmänhet. Beträffande läskedrycker har därvid anförts, att nuvarande tull från svensk sida anmälts som finanstull och därför icke behöver avvecklas samt att således nuvarande konkurrensförhållanden icke kommer att ändras. I fråga om maldrycker har framhållits, att nuvarande tull delvis anmälts som finanstull och att råvarufördyringen blir förhållandevis obetydlig. I fråga om bageri- och konditorivaror har Kungl. Maj:t funnit, att med avgörandet av frågan om hur ett godtagbart utjämningsförfarande på detta område skall kunna utformas, bör anstå, tills gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror definitivt lösts och viss tids erfarenhet vunnits beträffande verkningarna för bageri- och konditorinäringen av de tullsänkningar, som kommer att ske.

I motionerna I: 673 och II: 833, likalydande, respektive I: 674 och II: 834, likalydande, har yrkats, att riksdagen måtte förorda, att åtgärder omedel-

bart vidtages, så att en råvaruprisutjämning för malt och läskedrycker respektive för bageri- och konditorinäringen i dess helhet kan genomföras snarast möjligt och helst från och med den 1 juli 1960 samt att riksdagen skrivelse till Kungl. Maj:t måtte göra anhållan härom. Till stöd för yrkandet i frågan om läskedrycker anföres bland annat, att nuvarande tull är en ren finanstill samt att de högre råvarupriser, som nu belastar läskedrycksindustrien men hittills icke medfört några olägenheter, efter EFTA-konventionens ikraftträdande kan förväntas få en helt annan betydelse. I stort sett samma skäl anföres för yrkandet i fråga om maldrycker. Vidare framhålls, att det ur det svenska jordbrukets synpunkt borde vara ett intresse att genom prisutjämning förhindra en minskad avsättning av berörda jordbruksråvaror till malt- och läskedrycksindustrierna samt att en underlåtenhet att skapa rättvisa konkurrensförhållanden för nämnda industrier kunde vara ägnad att leda till sysselsättningssvårigheter för dem. Vad gäller bageri- och konditorivaror framhålls till stöd för yrkandet, att förhandlingarna om gränsdragningen beträffande dessa varor, bortsett från biscuits, inom EFTA nu avslutats. Enligt motionärernas mening är vidare ett dröjsmål med att vidtaga åtgärder på detta område ägnat att äventyra frågans lösning, enär de svenska tillverkarna genom utvecklingen kan komma i ett så ogynnsamt konkurrensläge, att detta icke kan rättas till i efterhand, samt enär åtgärder, som vidtages först sedan EFTA-konventionen trätt i kraft, lättare kan utsättas för formell kritik från övriga medlemsstater inom frihandelssammanslutningen.

I fråga om malt- och läskedrycker har motionärerna anfört, att prisutjämningen kan genomföras utan att statens finanser belastas samt att några administrativa svårigheter icke bör lägga hinder i vägen för en lösning redan till den 1 juli 1960. Beträffande bageri- och konditorivaror föreslås i motionerna, att det för vissa branscher i propositionen nr 153 föreslagna utjämningsförfarandet skall tillämpas. Såvitt utskottet kunnat finna innebär de i alla fyra motionerna i fråga om administration och finansiering antydda förslagen i huvudsak, att samma system skulle tillämpas som i fråga om choklad, konfektyrer, wafers och biscuits. I enlighet med vad som anföres i motionerna I: 674 och II: 834 skulle den i propositionen nr 154 föreslagna befrielsen från utjämningskatt för tillverkning av wafers och biscuits i endast ringa omfattning utsträckas till övriga berörda bageri- och konditorivaror. Tolkningen av denna undantagsbestämmelse skulle enligt sagda motioner göras så vidsträckt, att skattskyldighet — och därmed också rätt till prisutjämningsbidrag — icke skulle komma i fråga för den stora mängden av mindre företag.

Till belysning av förevarande frågor vill utskottet erinra om att enligt industristatistiken antalet arbetsställen med minst fem sysselsatta inom bryggeri- och läskedrycksindustrierna år 1957 utgjorde 160 respektive 24 med en personal av cirka 6 400 respektive 1 100 personer. Tillverkningen av maldrycker och söta läskedrycker uppgick år 1957 till 276 respektive 158 miljoner liter till ett värde av 140 respektive 105 miljoner kronor. För-

brukningen av jordbruksråvaror uppgick för maldrycker till 30 000 ton malt och för läskedrycker till 15 750 ton socker. Enligt 1951 års företagsräkning uppgick antalet företag med huvudsaklig tillverkning av mjukt bröd, kaffebröd o. d. till i runt tal 6 500 med närmare 40 000 sysselsatta personer. Uppgifterna är enligt kommentarerna till räkningen möjligen något för låga. Enligt 1957 års industristatistik redovisas cirka 850 arbetsställen med minst fem sysselsatta inom bagerinäringen med en personal av omkring 12 500 personer. I fråga om bageri- och konditorivaror har Sveriges bageriödkareförening beräknat det årliga produktionsvärdet av de produkter, som kan tänkas ingå bland industrivarorna enligt EFTA-konventionen, till 417 miljoner kronor, varav skorpor svarar för 45, wienerbröd för 67, pepparkakor för 25 och konditorivaror (tårtor, bakelser, sockerkakor, småbröd m. m.) för 280 miljoner kronor. Bagerinäringens råvaruförbrukning för tillverkning av nämnda produkter har beräknats till cirka 35 000 ton mjöl, 19 000 ton fettvaror och 17 000 ton socker per år.

Kostnaderna för en utjämning till världsmarknadspris av de vid tillverkning av maldrycker och läskedrycker använda jordbruksråvarorna har enligt av jordbruksnämnden gjorda, i propositionen nr 153 återgivna beräkningar angivits till 4 respektive 8,4 miljoner kronor. För de förut angivna bageri- och konditorivarorna har utjämningskostnaderna enligt propositionen av bageriödkareföreningen angivits till cirka 37 miljoner kronor, varav mjöl svarar för cirka 8, fettvaror för cirka 20 och socker för cirka 9 miljoner kronor.

Enligt de anförda beräkningarna skulle sålunda det sammanlagda anslagsbehovet för att täcka det i förevarande motioner föreslagna prisutjämningsförfarandet uppgå till i det närmaste 50 miljoner kronor, vilket skulle täckas genom införandet av en utjämnings beskatt på de av utjämningen berörda färdigvarorna.

I anledning av motionerna I: 674 och II: 834 får utskottet anföra följande.

Vad gäller bageri- och konditorivaror har enligt vad utskottet erfarit inom EFTA numera gjorts vissa ytterligare bestämmelser i fråga om gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror. Beträffande vissa varor är läget fortfarande oklart. Emellertid bör Kungl. Maj:t, allteftersom klarhet vinnes i avgränsnings- och definitionsfrågorna, närmare utreda spörsmålet om tolkningen utav och tillämpningen på svenska förhållanden av de inom EFTA i förevarande hänseenden fattade besluten. I anslutning härtill synes enligt utskottets mening kostnaderna för en utjämning till världsmarknadspris av berörda jordbruksråvaror närmare kunna klarläggas, varigenom även en grund för beräkning av erforderliga skattebelopp för ifrågavarande utjämning kan erhållas. Utskottet bortser likväl icke från att en dylik beräkning med hänsyn till det stora antalet produkter inom detta område samt den högst varierande råvaru- och arbetskraftsförbrukningen möter betydande svårigheter. Mot bakgrund av den stora krets av företagare, som kan komma att inbegripas i ett utjämningsförfarande på detta område, finner utskottet, att Kungl. Maj:t även bör med hänsyn till de påräkneliga admini-

strativa svårigheterna vid en eventuell tillämpning av utjämningsförfarandet på detta område undersöka möjligheterna att — med beaktande av vad som kan vara förenligt med EFTA-konventionen och rimliga anspråk ur kontrollsynpunkt — eventuellt begränsa ifrågavarande krets.

Med hänsyn till det nu anförda och med beaktande desslikes av det förhållandet att förutsättningar för beslut om ett utjämningsförfarande icke är för handen för närvarande finner sig utskottet i likhet med Kungl. Maj:t icke nu böra föreslå några prisutjämningsåtgärder för bageri- och konditorivaror i allmänhet. Frågan om införandet av ett utjämningsförfarande på detta område synes sålunda knappast kunna upptagas till prövning, förrän de av utskottet åsyftade utredningarna om ett godtagbart system slutförts.

I fråga om maldrycker och läskedrycker finner utskottet på de av Kungl. Maj:t anförda skälen, att frågan om prisutjämnning bör anstå, och anser därför, att motionerna I: 673 och II: 833 icke bör föranleda någon riksdagens åtgärd. Utskottet vill därvid i likhet med Kungl. Maj:t understryka, att det bör ankomma på jordbruksnämnden att på dessa områden noggrant följa utvecklingen, sedan EFTA-konventionen trätt i kraft, och att, när viss tids erfarenhet av konventionens verkningar vunnits, föreslå de åtgärder, som finnes påkallade och möjliga att genomföra.

Den svenska jordbruksregleringen och därmed jordbruket påverkas även direkt av den i EFTA-konventionen gjorda gränsdragningen mellan jordbruks- och industrivaror, därigenom att vissa nu jordbruksreglerade varor skall behandlas som industrivaror. Detta innebär, att de per den 1 januari 1960 gällande införselavgifterna för dessa varor vid import från övriga medlemsstater inom EFTA successivt måste avvecklas med början den 1 juli 1960. De jordbruksreglerade varuslag, varom här fråga, är fettsyror och vissa andra fettvaror, dextrin och vissa andra produkter på stärkelsebasis, glass, glasspulver och puddingpulver samt äggalbumin.

I fråga om fettsyror m. m. (de till tulltaxenummer 15.10 hörande stat. numren 200, 502, 503 och 509) har Kungl. Maj:t föreslagit, att nu utgående införselavgifter — utom det i införselavgiften för stearin ingående manufaktureringsskyddet av 7,35 öre per kilogram, vilket förutsättes komma att sänkas i enlighet med reglerna i EFTA-konventionen — skall avvecklas gentemot alla länder från och med den 1 juli 1960. Samtidigt skall jordbruksnämnden enligt förslaget bemyndigas att för sagda fettsyror m. m. från nämnda dag uttaga regleringsavgift för fettvaror med belopp, som motsvarar summan av den per kilogram oblandade fettvaror utgående införsel- och regleringsavgiften.

Beträffande dextrin, stärkelseklistor och dylikt samt vissa andra stärkelsehaltiga produkter, såsom appreturmedel och kärnbindemedel, föreslås i propositionen, att i den mån för fabrikspotatisregleringen nu disponibla medel — införsel- och kompensationsavgifter för stärkelse och stärkelseprodukter samt tillverkningsavgifter för potatisprodukter m. m. — skulle visa sig otillräckliga för den erforderliga prisutjämnningen, Kungl. Maj:t

skall, i avvaktan på slutlig reglering, härför förskottsvis få disponera in-
flutna eller inflytande, för andra beslutade ändamål icke behövliga införsel-
avgiftsmedel för potatis.

Vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit beträffande fettsyror m. m. samt
dextrin och vissa andra produkter på stärkelsebasis synes enligt utskottets
mening böra godtagas.

Vad angår s. k. sjödjursoljor samt härdade fetter och feta oljor helt från
fisk och havsdäggdjur, vilka enligt EFTA-konventionen skall tillhöra in-
dustrisektorn, synes, såsom anförts i propositionen, med hänsyn till de vid
konventionen fogade tillämpnings- och tolkningsreglerna samt utformning-
en av de svenska regleringsbestämmelserna för fettvaror någon intern åtgärd
för närvarande icke vara erforderlig.

I fråga om glass, glasspulver och puddingpulver samt äggalbumin förväntas
visserligen vissa problem uppstå redan efter den första avgiftssänkningen
enligt EFTA-konventionen. Kungl. Maj:t har emellertid liksom jordbruks-
nämnden ansett sig böra avvakta utvecklingen, innan frågan om eventuella
åtgärder beträffande dessa varuslag upptages till prövning. Detta ställning-
stagande synes enligt utskottets mening böra godtagas.

Utskottet förutsätter i likhet med Kungl. Maj:t, att det skall ankomma
på jordbruksnämnden att — sedan tillräcklig erfarenhet av konventionens
verkningar i vederbörande hänseenden vunnits — efter överläggningar med
jordbrukets förhandlingsdelegation överväga lämpliga lösningar av dessa
och andra ännu olösta problem för jordbruket, som uppkommit eller kan
väntas uppkomma i anledning av Sveriges anslutning till EFTA. Oavsett
om de därvid framkomna förslagen till problemlösningar fordrar riksdagens
godkännande eller ej, torde lösningarna i fråga böra redovisas för
riksdagen.

I fråga om de allmänna grunderna för prisregleringen på jordbrukets område har i motionerna I:472 och II:594
hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om dels
undersökningar rörande inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbru-
ket i enlighet med vad i motionerna anförts, dels — därest undersökning-
arna så motiverar — framläggande av förslag till sådana jämkningar i jord-
brukets prissättningssystem, att den i jordbruksavtalet och riksdagens be-
slut åsyftade utfyllnaden av klyftan mellan industriarbetarnas årsinkomst
och jordbrukarnas arbetsförtjänst kan uppnås under sexårsperioden.

Vad först gäller frågan om undersökningar rörande inkomst- och kost-
nadsutvecklingen inom jordbruket vill utskottet hänvisa till att jordbruks-
nämnden i sitt utlåtande över förevarande motioner upplyst, att det i sex-
årsavtalet förutsatts, att inkomstutvecklingen fortlöpande skall följas på
grundval av bland annat den jordbruksekonomiska undersökningen. Vad
därefter angår det i motionerna framställda yrkandet om jämkningar i
jordbrukets prissättningssystem får utskottet erinra om att utskottet i sitt
utlåtande 1959: 29 i anledning av förra året väckta motioner i samma äm-

ne utan erinran från riksdagens sida anförde, att några föreskrifter om översyn av prissättningssystemet under löpande period utöver dem, som ingick i sexårsavtalet, icke borde införas. Någon ändring härutinnan kan utskottet icke tillstyrka. Utskottet förordar sålunda, att motionerna avslås av riksdagen.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag till reglering av skördeskador å 1960 års skörd. Detta innebär, att den s. k. 4-procentregeln skall i modifierad form och med vissa jämkningar jämfört med år 1959 tillämpas även i år.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag om överförande till jordbruksregleringen från och med den 1 juli 1960 av majsstärkelse i detaljhandelsförpackningar, vägande per styck högst 1 kilogram netto, samt lusern- och hömjöl. I likhet med Kungl. Maj:t anser utskottet, att majsstärkelse i nämnda småförpackningar icke bör beläggas med högre införselavgift än som erfordras för att undvika den av jordbruksnämnden befarade snedvridningen av majsstärkelseimporten. I fråga om lusern- och hömjöl bör importen, såsom Kungl. Maj:t förordat, regleras genom en rörlig införselavgift på samma sätt, som redan gäller beträffande likvärdiga vegetabiliska fodermedel.

De medel, som genom uttagande av införselavgifter å jordbruksregleringsvaror kan komma att inflyta under regleringsåret 1960/61, har av Kungl. Maj:t i anslutning till jordbruksnämndens beräkningar uppskattats till omkring 101 miljoner kronor. Ehuru dessa beräkningar är osäkra, finner sig utskottet kunna godtaga dem.

Utskottet anser sig böra tillstyrka det i propositionen framförda förslaget att bemyndiga Kungl. Maj:t att medge jordbruksnämnden att av de under innevarande eller nästkommande regleringsår influtna eller inflytande införselavgifterna för stärkelse och stärkelseprodukter disponera högst 750 000 kronor för den fortsatta rationaliseringen av stärkelseindustrin.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande ramen för och användningen i övrigt inom denna av de under regleringsåret 1960/61 inflytande införselavgifterna ger icke utskottet anledning till någon erinran. Vid bifall härtill från riksdagens sida bör sålunda totalramen för användningen av införselavgiftsmedlen under nästa regleringsår fastställas till 93 miljoner kronor. Därest särskilda skäl skulle föreligga att höja denna ram, bör frågan härom underställas riksdagen. Inom totalramen bör de under nästa regleringsår inflytande införselavgiftsmedlen i mån av behov överföras till de olika regleringsföreningarna m. m. på jordbrukets område och i anslutning till en av jordbruksnämnden i förväg upprättad preliminär fördelningsplan användas för de i propositionen nr 153 närmare angivna ändamålen.

Vad departementschefen i nyssnämnda proposition anført beträffande tillverkningsavgiften vid framställning av råsprit av potatis föranleder ingen

erinran från utskottets sida. Ej heller har utskottet något att invända mot att de medel, som inflyter genom upptagande av interna regleringsavgifter på jordbrukets område samt av kompensationsavgifter, under nästa regleringsår användes enligt samma föreskrifter, som gäller för innevarande regleringsår. Utskottet biträder vidare det i propositionen framlagda förslaget, att Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts bemyndigande, jordbruksnämnden, skall medges att även under regleringsåret 1960/61 inom en ram av 1 miljon kronor anvisa införselavgiftsmedel eller andra regleringsmedel på jordbrukets område till upplysningsverksamhet inom regleringsföreningarnas intresseområden.

De statliga kostnaderna för kontrollen å uppvärmning av mjölk och gräddede m. m. (pastöriseringskontrollen) bestrides för närvarande från ett å nionde huvudtiteln för ändamålet särskilt anvisat förslagsanslag. Kungl. Maj:t har förordat att — i avvaktan på ett definitivt förslag av 1954 års mjölkkommitté till sådan omläggning av ifrågavarande kontroll, att de statliga kostnaderna härför kan upphöra — såsom en tillfällig åtgärd de för täckande av sagda kostnader under budgetåret 1960/61 erforderliga medlen skall utgå ur de införselavgiftsmedel, som upptagits under regleringsåren 1956/57—1958/59 och ännu icke disponerats. Enär pastöriseringskontrollen i avvidan på mjölkkommitténs förslag bör upprätthållas i oförändrad form och omfattning även under nästa budgetår, finner sig utskottet böra biträda Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Vad i övrigt anförts beträffande överskottet av införselavgiftsmedel på jordbruksregleringens område under treårsperioden 1956/57—1958/59 ansluter sig utskottet till. Utskottet förordar sålunda i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, att ställning icke nu tages till spörsmålet om dispositionen av ifrågavarande, nu kvarstående överskottsmedel. I enlighet med beslut av 1959 års riksdag torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av jordbruksnämnden senare framlägga förslag härom.

I sitt utlåtande 1959: 29 anförde utskottet utan erinran från riksdagens sida i fråga om prisortsystemet för brödsäd, att utskottet utgick från att, därest utvecklingen av kvarnindustriens lokalisering och av handelsvägarna för brödsäd så skulle motivera, jordbruksnämnden skulle komma att framlägga förslag till ändringar beträffande prisortsystemet. I anslutning till förslag av jordbruksnämnden förordas nu i propositionen nr 153, att de nuvarande reglerna för föreningen Svensk spannmålshandelsinlösen av brödsäd — i avvaktan på bland annat ytterligare erfarenheter av det nu gällande prisortsystemet — bibehålles oförändrade i fråga om 1960 års skörd. I motionerna I: 478 och II: 605 har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kopparbergs och Västmanlands län skall erhålla lämpligt belägna prisorter vid inlösen av brödsäddspannmål samt att samtliga prisorter inom landet skall erhålla lika högt inlösenpris. Under hänvisning till vad som anförts i ämnet såväl i utskottets förenämnda utlå-

tande 1959: 29 som i förevarande proposition avstyrker utskottet yrkandena i nämnda motioner. I likhet med Kungl. Maj:t förutsätter utskottet, att resultatet av jordbruksnämndens fortsatta prövning av frågan kan redovisas för 1961 års riksdag.

1959 års riksdag hemställde om övervägande från Kungl. Maj:ts sida, huruvida wellpappfabriker icke skulle kunna erhålla restitution å införsel- och kompensationsavgifter, som utgår för stärkelsepreparat, på basis av majsstärkelse, som dessa fabriker använder i sin fabrikation av wellpapp, samt om icke ifrågavarande industriprodukt kunde avföras från jordbruksregleringen. Såsom framgår av redogörelsen i propositionen nr 153 har jordbruksnämnden med hänsyn till frågans principiella räckvidd funnit det angeläget att, innan ställning togs till densamma, avvakta resultatet av vissa på nämndens initiativ igångsatta försök att för ifrågavarande ändamål använda preparat på basis av potatisstärkelse samt hemställt att, sedan sagda försök avslutats, få återkomma i frågan. Häremot vill utskottet ej göra någon invändning. Emellertid förutsätter utskottet i likhet med Kungl. Maj:t, att nämnden ånyo upptager frågan till behandling å sådan tid, att ett ställningstagande kan redovisas för nästa års riksdag.

I propositionen nr 153 har departementschefen anmält, att 1957 års mjölkutredning avslutat sitt arbete samt att utredningsarbetet på detta område numera fortsätter med stöd från mejerihanteringen. Vidare har departementschefen anmält, att den av 1959 års riksdag beslutade avräkningen av en under regleringsåret 1958/59 uppkommen merintäkt vid försäljning av mejerismör vid propositionens avlåtande icke kunnat ske, enär det för avräkningens genomförande erforderliga statistiska materialet ännu icke hade framkommit. Vad i propositionen anförts i nu berörda ämnen lämnar utskottet utan erinran.

Enligt förordningen den 3 juni 1955:284 må slaktdjursavgift upptagas med högst 30 kronor per djur för storboskap och häst samt med högst 25 kronor per djur för kalv och svin. I anslutning till uttalanden i ämnet av riksdagen uttages i Norrland utom Gästrikland i fråga om storboskap, kalv och häst med hänsyn till de lokala olikheterna i betingelserna för produktionen, särskilt djurens olika slaktvikt, från söder mot norr successivt minskade slaktdjursavgifter. De medel, som inflyter genom upptagande av slaktdjursavgifter, användes främst för att täcka förluster vid export av överskott.

I fråga om slaktdjursavgiften för svin har i några motioner yrkats, att avgiften måtte differentieras med hänsyn till bland annat producentkategori, svinproduktionens storlek och de lokala betingelserna för svinproduktionen. Sålunda har i motionen II:18 hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om vidtagande av åtgärder, förslagsvis genom jordbruksnämnden i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation

och på området verksamma jordbruksorganisationer, i syfte att skydda den jordbrukspolitiska målsättningen mot av s. k. fläskfabriker föranledd överskottsproduktion. Utskottet finner emellertid icke skäl föreligga att tillstyrka det i sagda motion framställda yrkandet. Det torde få erinras om att Sveriges lantbruksförbund tillsatt en särskild utredning, vilken avses skola behandla frågor om storproduktionen inom såväl svinområdet som andra produktionsgrenar. Utskottet förutsätter, att uppmärksamheten liksom hittills kommer att vara riktad på överskottsproblemet.

Vidare har i motionerna I: 48 och II: 56 hemställts, att riksdagen måtte besluta att uppdraga åt Kungl. Maj:t att utvidga jordbruksnämndens myndigande att vid fastställandet av slaktdjursavgifternas storlek differentiera beloppen med hänsyn till de lokala betingelserna för produktionen till att gälla ej blott nötkreatur och hästar utan även svin. Med hänsyn till att vare sig samma skäl eller samma möjligheter till kontroll föreligger i fråga om svin som i fråga om nötkreatur och hästar, anser sig utskottet icke kunna biträda yrkandet. Under hänvisning till vad utskottet anfört i anledning av de nyssnämnda motionerna II: 18 samt I: 48 och II: 56 finner utskottet icke skäl att tillstyrka vad i motionerna I: 479 och II: 590 yrkats.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot de av Kungl. Maj:t i i avsnittet om författningsändringar framlagda förslagen till ändringar av förteckningarna över varor, som omfattas av förordningarna den 7 juni 1956: 401—403 angående reglering av in- och utförseln av vissa jordbruksprodukter m. m. Ej heller mot förslagen om anpassning av införsel- och utförsel-förordningarna på jordbrukets och fiskets områden till den nya tulltaxeförordningen har utskottet något att invända. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att vid bifall till vad utskottet sålunda förordat verkställa erforderliga författningsändringar i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i propositionen nr 153 samt utfärda de ytterligare bestämmelser, som må erfordras.

Vad angår anslaget till prisreglerande åtgärder på jordbrukets område har riksdagen vid behandlingen av propositionen 1960: 67 på hemställan av utskottet i utlåtande nr 17 beslutat, att för stödet åt lin- och hamphanteringen under budgetåret 1960/61 ett belopp av 1 500 000 kronor skall få tagas i anspråk av medel under ifrågavarande anslagsrubrik.

Vidare har utskottet i utlåtande nr 18 och memorial nr 32 förordat, att ett mot de under senare år från förevarande anslag utbetalade fraktbidragen för fodersändningar till Västerbottens och Norrbottens län svarande belopp upptages under anslaget till bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m. Medel för detta ändamål bör sålunda för nästa budgetår icke anvisas under prisregleringsanslaget.

I det föregående har utskottet förordat, att under prisregleringsanslaget

beräknas ett medelsbehov av 25 000 000 kronor för prisutjämning av vissa jordbruksreglerade råvaror till livsmedelsindustrien.

Medelsbehovet för allmänt mjölkpristillägg under regleringsåret 1960/61 har Kungl. Maj:t beräknat till 94 000 000 kronor. Mot denna beräkning har utskottet icke något att invända. Utskottet har ej heller funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts beräkning av medelsbehovet för diverse kostnader i samband med jordbruksregleringen. Detta innebär bland annat att utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag att från och med nästa budgetår helt täcka kostnaderna för statistiska centralbyråns skördeuppskattningar enligt provytemetod genom anvisning från prisregleringsanslaget samt att i anslutning härtill överföra den 30 juni 1960 kvarstående reservation på det under sjunde huvudtiteln anvisade anslaget Statistiska centralbyrån: Kostnader för skördeuppskattningar enligt provytemetod till prisregleringsanslaget för att täcka en del av kostnaderna för ifrågakvarande undersökningar under budgetåret 1960/61.

För att täcka de av utskottet sålunda förordade utgifterna erfordras medel om tillhoppa 123 910 000 kronor. Med hänsyn till att en beräknad behållning å prisregleringsanslaget av cirka 3 850 000 kronor kan tagas i anspråk, är det emellertid till fyllest, om anslagsanvisningen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag begränsas till avrundat 120 000 000 kronor.

Utskottets hemställan

Under förmälan att uttalandena och förslagen i propositionen nr 153 samt under punkten 29 i nionde huvudtiteln, årets statsverksproposition, i den mån de icke särskilt berörts i det föregående, icke föranlett någon erinran från utskottets sida, hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

A. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning godkänna de av utskottet i det föregående förordade förslagen beträffande grunderna för en utjämning av priserna på vissa i propositionen nr 153 särskilt åsyftade jordbruksreglerade varor, vilka inom livsmedelsindustrien användes vid tillverkningen av vissa förut angivna produkter;

B. i anledning av motionerna I: 674 och II: 834 angående råvaruprisutjämning för bageri- och konditorivaror i allmänhet i skrivelse till Kungl. Maj:t som sin mening giva till känna vad utskottet i det föregående anfört i ämnet;

C. besluta, att motionerna I: 673 och II: 833 angående råvaruprisutjämning för malt- och läskedrycksindustrien icke må föranleda någon riksdagens åtgärd;

D. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning å riksstaten för budgetåret 1960/61 under nionde huvudtiteln till *Prisreg-*

lerande åtgärder på jordbrukets område anvisa ett reservationsanslag av 120 000 000 kronor;

E. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning medge Kungl. Maj:t att bemyndiga statens jordbruksnämnd att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, utskottet angivit i det föregående, ur nämnda anslag utbetala bidrag till täckande av kostnaderna för prisutjämningsförfarandet;

F. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer, som utskottet angivit i det föregående, vidtaga erforderliga regleringsåtgärder för att genomföra omförmälda förslag;

G. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning godkänna de i det föregående förordade förslagen till lösning av vissa problem för jordbruket i samband med Sveriges anslutning till Europeiska frihandelssammanslutningen;

H. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning godkänna vad utskottet i det föregående förordat beträffande regleringen av skördeskador å 1960 års skörd;

I. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning bemyndiga Kungl. Maj:t eller, efter Kungl. Maj:ts medgivande, statens jordbruksnämnd att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av införseln av majsstärkelse samt lusern- och hömjöl i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet angivit i det föregående;

J. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning lämna utan erinran vad utskottet anfört beträffande användningen av de medel, som influtit under regleringsåren 1956/57—1958/59 och som inflyter under regleringsåret 1960/61 genom upptagande av införselavgifter ävensom andra i samband med jordbruksregleringen influtna eller under nämnda regleringsår inflytande avgiftsmedel;

K. med bifall till Kungl. Maj:ts framställning bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga ändringar i regleringsförfattningarna på jordbrukets och fiskets områden i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet förut angivit;

L. beträffande prisortsystemet för brödsäd med bifall till Kungl. Maj:ts framställning samt med avslag å motionerna I: 478 och II: 605 lämna utan erinran vad utskottet anfört;

II. att riksdagen må avslå motionerna I: 472 och II: 594;

III. att riksdagen i fråga om slaktdjursavgiften för svin må

a) avslå motionerna II: 18 samt I: 479 och II: 590, sistnämnda båda motioner såvitt rör frågan om s. k. fläskfabriker;

b) avslå motionerna I: 48 och II: 56 samt I: 479 och II: 590, sistnämnda båda motioner såvitt de icke besvarats under punkten III a);

IV. att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts framställning lämna utan erinran vad utskottet i övrigt anfört i det föregående.

Stockholm den 18 maj 1960

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Anderberg, Lage Svedberg, Jonsson, Sigfrid Larsson, Bertil Andersson, Eskilsson, Nils Hansson, Johan Persson, Hedström och Harald Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Jonsson i Strömsund, Antby, Rimås, Arweson, Jönsson, Nilsson i Bästekille, Carbell*, Fagerlund och Hedin;

dock att vid behandlingen av de i utskottets hemställan under B. och C. upptagna spörsmålen herrar Hermansson, Jonasson och Sköld deltagit i stället för herrar Harald Pettersson, Sigfrid Larsson och Carbell.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer

1) Av herrar *Nils Hansson, Johan Persson, Antby* och *Rimås*, vilka ansett att

dels utskottets utlåtande från och med det stycke, som å s. 36 börjar med orden »Vad gäller», till och med det stycke som å s. 37 slutar med orden »att genomföra», bort ersättas med följande text:

»Som tidigare framhållits innebär det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till lösning av de för livsmedelsindustrien närmast aktuella problem, som tillkommit i anledning av Sveriges anslutning till EFTA, att vissa industrier skall få tillgång till de väsentliga jordbruksråvarorna till världsmarknadspriser. Enligt det tekniska system, som föreslås, skall tillverkarna som hitills köpa sina råvaror i fria marknaden till gällande inhemska marknadspriser och först i efterhand erhålla den prisutjämning, som erfordras för att utjämna skillnaden mellan den inhemska prisnivån och världsmarknadsprisnivån. Kostnaderna härför skall täckas genom införandet av en utjämningskatt på de av utjämnningen berörda färdigvarorna.

Som framgår av propositionen har Kungl. Maj:t emellertid icke föreslagit något utjämningsförfarande för bageri- och konditorinäringen i dess helhet och för malt- och läskedrycksindustrierna. Såsom i motionerna I: 673 och II: 833 samt I: 674 och II: 834 framhållits har i propositionen icke något bärande skäl härför anförts. För bagerinäringen har Kungl. Maj:t hänvisat till önskvärdheten av att få en viss tids erfarenhet beträffande verkningarna för bageri- och konditorinäringen av de tullsänkningar, som kommer att ske. Utskottet anser, att det givetvis i och för sig vore önskvärt, om man kunde bygga ett ställningstagande i detta hänseende på erfarenhet av hur EFTA-avtalet i praktiken verkar. Denna synpunkt är dock ej specifik för bagerisortimentet utan har samma giltighet för hela det varuområde, som berörs i propositionen. Beträffande malt- och läskedrycksindustrierna har Kungl. Maj:t åberopat vissa förhållanden beträffande utgående tullar, ett förhållande som emellertid icke kan anses påverka det nu ifrågasatta ställningstagandet till råvaruprisutjämning.

I förenämnda motioner yrkas, att riksdagen redan nu skall fatta beslut om att det för nyssnämnda livsmedelsindustrier erforderliga utjämningsförfarandet accepteras, enär det är uppenbart att våra möjligheter att längre fram införa ett system för eliminering av kostnadsfördyringen kan komma att starkt beskäras eller omintetgöras, om livsmedelsindustrier i övriga EFTA-länder under tiden investerat kapital för att bearbeta den svenska marknaden och kanske redan lyckats att etablera en regelbunden ansenlig export av vissa livsmedelsprodukter hit med hjälp av sin speciella förmånsställning i form av lägre råvarukostnader. Utskottet delar denna uppfattning och anser, att riksdagen redan före den 1 juli bör taga ställning till behovet av att införa ett prisutjämnningssystem även för här berörda svenska livsmedelsindustrier. En utvidgning av prisutjämnningssystemet bör emellertid ej få medföra ökade utgifter för statsverket. Exempelvis kan ett förfarande lika med det beträffande chokladvaror m. m. förordade härvidlag kunna komma i fråga för att undvika merkostnader.

Det bör erinras om att jordbruksnämndens råd enhälligt uttalat, att ett utjämningsförfarande bör utsträckas till samtliga industrivaror på livsmedelsområdet och genomföras utan uppskov. Samma uppfattning har deklarerats av en stark minoritet inom den till kommerskollegium knutna särskilda delegationen för frihandelsfrågor.

Prisutjämnningssystemets verkningar för de här berörda industrierna är redan lätt överblickbara på grund av de upplysningar, som lämnas i propositionen. Särskilt vill utskottet framhålla, att frågan om begränsning av den krets företagare, som kan komma att inbegripas i utjämningsförfarandet, kan lösas i enlighet med de bestämmelser, som enligt förslaget till förordning om utjämningskatt § 3 föreskrives för wafers och biscuits. De bageriföretag, som kommer att träffas av det utvidgade utjämningsförfarandet, torde i stort sett vara desamma som enligt propositionen får utjämning för vissa småbröd och pepparkakor under rubriken biscuits. Någon nämnvärd ökning av företag, som skall kontrolleras, torde icke en utvidgning av utjämningsförfarandet medföra inom bageribranschen.»

dels ock utskottets hemställan under I: B och I: C bort lyda sålunda:

»B. i anledning av motionerna I: 674 och II: 834 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1960 års riksdags höstsession beträffande ett råvaruprisutjämningsförfarande för bageri- och konditorinäringen i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer utskottet anfört i det föregående;

C. i anledning av motionerna I: 673 och II: 833 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till 1960 års riksdags höstsession beträffande ett råvaruprisutjämningsförfarande för malt- och läskedrycksindustrierna i huvudsaklig överensstämmelse med de riktlinjer utskottet anfört i det föregående;»

2) Av herrar *Sigfrid Larsson*, *Harald Pettersson* och *Pettersson* i Dahl, vilka ansett, att motionerna I: 472 och II: 594 bort bifallas och att därför

dels det stycke i utskottets utlåtande, som på s. 38 börjar med orden »Vad först» och på s. 39 slutar med orden »av riksdagen», bort ha följande lydelse:

»Målsättningen för prispolitiken på jordbrukets område skall enligt sexårsuppgörelsen och riksdagsbeslutet i anslutning härtill vara, att jordbruket under sexårsperioden skall beredas möjlighet att dels följa med i den allmänna inkomstutvecklingen, dels successivt utjämna inkomstklyftan i förhållande till industrien. Utskottet vill i anslutning härtill understryka angelägenheten av att denna målsättning förverkligas i enlighet med sexårsavtalets syfte. Olika faktorer kan emellertid inverka i härför ogynnsam riktning. Som exempel härpå kan anföras produktionen inom de s. k. fläskfabrikerna, vilken fråga utskottet upptager till behandling i det följande, liksom också motsvarande företeelser inom äggproduktionen.

Inkomstutvecklingen inom jordbruket följes sedan länge i viss utsträckning bland annat på grundval av den jordbruksekonomiska undersökningen. Såsom i de förevarande motionerna framhålles var emellertid det siffermaterial, som förelåg när treårsavtalet träffades, inte helt representativt för bedömning av jordbrukets inkomstsituation. Motionärerna har föreslagit, att för varje produktionsår särskilda undersökningar skall göras huruvida inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket fortskrider på sådant sätt, att den i jordbruksavtalet och riksdagsbeslutet åsyftade utfyllnaden av inkomstklyftan kan uppnås under sexårsperioden. Ett sådant undersökningsmaterial bör också enligt motionärerna ligga till grund för den kommande utredningen rörande jordbrukets ställning.

Utskottet, som finner det angeläget, att nya avvikelser från den av riksdagen uttalade målsättningen om inkomstlikställighet för den i jordbruket arbetande befolkningen förhindras, vill förorda, att undersökningar verkställas i enlighet med vad motionärerna föreslagit. Ett sådant undersökningsmaterial är även av vikt för den kommande utredningen, som enligt utskottets mening får en angelägen uppgift i att pröva åtgärder, som kan bereda

inkomstlikställighet åt den i jordbruket arbetande befolkningen i fortsättningen.

Därest genom de förordade undersökningarna skulle framkomma, att inkomstutvecklingen inom jordbruket inte är sådan, att inkomstklyftan kan utjämnas under sexårsperioden och den av riksdagen uttalade målsättningen rörande inkomstlikställigheten sålunda inte kan uppnås utan särskilda åtgärder, bör enligt motionärerna erforderliga jämkningar i systemets konstruktion göras. Jordbruksnämnden har i sitt yttrande över motionerna framhållit, att om de i motionerna aktualiserade problemen påkallar åtgärder, överläggningar i sedvanlig ordning torde kunna tas upp mellan jordbruksnämnden och jordbrukets förhandlingsdelegation. I anslutning härtill vill utskottet tillstyrka motionärernas förslag om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skall anhålla om framläggande — därest undersökningarna så motiverar — av förslag till sådana jämkningar, att den i jordbruksavtalet och riksdagens beslut åsyftade utfyllnaden av inkomstklyftan mellan industrien och jordbruket kan uppnås under sexårsperioden.»

dels ock utskottets hemställan under II. bort lyda sålunda:

»II. att riksdagen med bifall till motionerna I: 472 och II: 594 må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om

dels undersökningar rörande inkomst- och kostnadsutvecklingen inom jordbruket i enlighet med vad utskottet anfört,

dels — därest undersökningarna så motiverar — framläggande av förslag till sådana jämkningar, att den i jordbruksavtalet och riksdagens beslut åsyftade utfyllnaden av inkomstklyftan mellan industrien och jordbruket kan uppnås under sexårsperioden enligt vad utskottet anfört;»

3) Av herrar *Sigfrid Larsson* och *Harald Pettersson*, vilka ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande, som på s. 40 börjar med orden »I sitt» och på s. 41 slutar med orden »1961 års riksdag» bort ha följande lydelse:

»I sitt — — — (lika med utskottet) — — — beträffande prisortssystemet. En justering vidtogs också 1959, varvid ett antal utskeppningshamnar vid Väneren blev prisorter. I motionerna I: 478 och II: 605 fästes uppmärksamheten på att de brödspannmålsproducerande Kopparbergs och Västmanlands län saknar prisorter. Motionärerna vänder sig också mot systemet med prisortsavdrag.

Av propositionen framgår att föreningen Svensk spannmålshandel ifrågasätter en omläggning av vissa kvalitetsavräkningsregler för brödsäd, en omläggning som kan tänkas bli aktuell för 1961 års skörd. I avvaktan härpå bör frågan om ändring av prisortssystemet enligt föreningens mening anstå.

Utskottet kan icke dela föreningens uppfattning att frågan om kvalitetsavräkningsreglerna har sådant samband med prisortssystemet, att en över-

syn av detta behöver uppskjutas i avvaktan på nämnda reglers utformning. Bland annat på grund av de i motionerna redovisade förhållandena anser utskottet det tvärtom angeläget, att prisortsystemet snarast möjligt blir föremål för en grundlig översyn.»

dels ock utskottets hemställan under punkten I: L bort lyda sålunda:

»L. i anledning av Kungl. Maj:ts framställning ävensom motionerna I: 478 och II: 605 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en översyn av prisortsystemet för brödsäd och att resultatet av denna översyn måtte föreläggas 1961 års riksdag;»

4) Av herrar *Sigfrid Larsson, Harald Pettersson, Pettersson* i Dahl och *Rimås*, vilka ansett att

dels i utskottets utlåtande det sista stycket å s. 41 och de båda första styckena å s. 42 bort ersättas med text av följande lydelse:

»I fråga om slaktdjursavgiften för svin har i några motioner yrkats, att avgiften måtte differentieras med hänsyn till bland annat producentkategori, svinproduktionens storlek och de lokala betingelserna för svinproduktionen. I motionerna I: 48 och II: 56 har sålunda hemställts, att riksdagen måtte besluta uppdraga åt Kungl. Maj:t att utvidga jordbruksnämndens bemyndigande att vid fastställande av slaktdjursavgifternas storlek differentiera beloppen med hänsyn till de lokala betingelserna för produktionen till att gälla ej blott nötkreatur och hästar utan även svin. I motionerna I: 479 och II: 590 har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t i samråd med jordbruksnämnden och jordbrukets organisationer måtte vidtaga åtgärder i syfte att få till stånd en med hänsyn till produktionsstorlek och produktionsområden differentierad slaktdjursavgift på svin. Vidare har i motionen II: 18 yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om vidtagande av åtgärder, förslagsvis genom jordbruksnämnden i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och på området verksamma jordbruksorganisationer, i syfte att skydda den jordbrukspolitiska målsättningen mot av s. k. fläskfabriker föranledd överskottsproduktion.

Det är enligt utskottets mening angeläget, att det svårbemästrade problem, som behandlas i motionerna, bringas till en tillfredsställande lösning. Den berörda överskottsproduktionen måste sägas utgöra ett hot mot den jordbrukspolitiska målsättningen. Sedermera har från jordbrukets sida tillsatts en särskild utredning med representanter från Sveriges lantbruksförbund, SLR och RLF, vilken avses skola behandla frågor om storproduktionen inom såväl svinområdet som andra produktionsgrenar och densammas inverkan på den jordbrukspolitiska målsättningen sådan denna utformats i sexårsavtalet. Utskottet hälsar detta initiativ med tillfredsställelse. Enligt utskottets mening är det emellertid av vikt att Kungl. Maj:t i anslutning härtill uppdrager åt jordbruksnämnden att i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och på området verksamma jordbruksorganisationer

vidtaga de åtgärder, som kan visa sig erforderliga till skydd för den jordbrukspolitiska målsättningen.

Skäl kan enligt utskottets mening anföras för en differentiering av slaktdjursavgifterna på svin med hänsyn till bland annat svinproduktionens storlek och de lokala betingelserna för svinproduktionen. Utskottet är medvetet om att en sådan differentiering är svår att genomföra men anser det angeläget, att Kungl. Maj:t även prövar möjligheterna härav i enlighet med motionernas syfte.»

dels ock utskottets hemställan under punkterna III a) och b) bort lyda sålunda:

»a) med bifall till motionen II: 18 samt i anledning av motionerna I: 479 och II: 590, sistnämnda båda motioner såvitt rör frågan om s. k. fläskfabriker, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville uppdraga åt statens jordbruksnämnd att i samråd med jordbrukets förhandlingsdelegation och på området verksamma jordbruksorganisationer vidtaga de åtgärder med avseende på fläskproduktionen, som befinnes erforderliga till skydd för den jordbrukspolitiska målsättningen;

b) i anledning av motionerna I: 48 och II: 56 samt I: 479 och II: 590, sistnämnda båda motioner i återstående del, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om prövning av differentiering av slaktdjursavgifterna för svin i enlighet med vad utskottet anfört;»

5) Av herr *Lage Svedberg*, vilken ansett att

dels det stycke i utskottets utlåtande på s. 42, som börjar med orden »Vidare har i motionerna» och slutar med orden »II: 590 yrkats», bort ha följande lydelse:

»Vidare har i motionerna I: 48 och II: 56 hemställts, att riksdagen måtte besluta att uppdraga åt Kungl. Maj:t att utvidga jordbruksnämndens bemyndigande att vid fastställandet av slaktdjursavgifternas storlek differentiera beloppen med hänsyn till de lokala betingelserna för produktionen till att gälla ej blott nötkreatur och hästar utan även svin. I anledning härav vill utskottet framhålla, att betingelserna för jordbruksproduktionen i övre Norrland är sådana, att de olika möjligheterna, som kan stå till buds, att stärka den ekonomiska ställningen för jordbruket i denna landsdel bör tillvaratagas. Utskottet finner sig därför i anledning av nyssnämnda motioner böra förorda, att jordbruksnämnden bemyndigas, att vid fastställandet av slaktdjursavgiften för svin pröva möjligheterna att differentiera beloppen med hänsyn till de lokala betingelserna för fläskproduktionen i övre Norrland. Under hänvisning till vad utskottet anfört i anledning av nyssnämnda motion II: 18 samt de förevarande motionerna I: 48 och II: 56 finner utskottet icke skäl att tillstyrka vad som yrkats i motionerna I: 479 och II: 590, såvitt de icke besvarats med vad utskottet nyss anfört.»

dels ock utskottets hemställan under punkten III b) bort lyda sålunda:

»b) i anledning av motionerna I: 48 och II: 56 ävensom med avslag å motionerna I: 479 och II: 590, sistnämnda båda motioner såvitt de icke besvarats under punkten III a), godkänna vad utskottet anfört;»